

ŠTEVILKA **2** FEBRUAR 2019

SV REVIJA

V SLOVENSKI VOJSKI
NOVI SOKOLI

4

AKTUALNO
PREDLOG RESOLUCIJE O STRATEGIJI NACIONALNE VARNOSTI V JAVNI OBRAVNAVI

6

INTERVJU
LANI JE BILO PRVIČ VEČ KOT 50.000 OBISKOVALCEV

10

IZPOSTAVLJAMO
NATOVIMINISTRI SPREJELI DOKUMENTE IN USMERITVE GLEDE OBRAMBNEGA PLANIRANJA V BUKAREŠTI O SKUPNI VARNOSTI IN OBRAMBI EU V MÜNCHNU O MEDNARODNIH VARNOSTNIH IZZIVIH

13

IZ NAŠIH ENOT
26 LET SLOVENSКИH VOJAŠKIH POMORŠČAKOV AMERIŠKO-SLOVENSKO URJENJE V PODPORO NOVI ZMOGLJIVOSTI V SLOVENSKI VOJSKI
NOVI VOJAKI PRISEGLI DOMOVINI
VOJAŠKA OPERACIJSKA RAZISKAVA IN EKSPERIMENT: MODELIRANJE SIL JURIJ 2019
USPOSOBILI NOVE SOKOLE
VABIMO VAS NA POSVET
USPEŠNOST IN UČINKOVITOST DELOVANJA OBRAMBNIH ATAŠEJEV

25

OBJAVE MINISTRSTVA ZA OBRAMBO

30

VIDELI SMO
SKUPNO URJENJE POSADK VOJAŠKIH LADIJ

37

NAPISALI STE
RESNO ALI NERESNO O KARTOGRAFIJI?

40

IZ VOJAŠKE ZGODOVINE
UPOR V VOJSKI JE PRERASEL V DRŽAVLJANSKO VOJNO
LETALSTVO TERITORIALNE OBRAMBE
GENERALA DVEH VOJSK

48

JEZIKOVNI KOTIČEK
JEZIKOVNA USTREZNOST ŽIVIL SUHEGA
DNEVNEGA OBROKA

49

SPODBUDNA MISEL
ENOTNOST

49

PREBRALI SMO
BRUCE W. JENTLESON: THE PEACEMAKERS: LEADERSHIP LESSONS FROM TWENTIETH-CENTURY STATESMANSHIP

50

RAZVEDRILLO
NAGRADNA KRIŽANKA
POIŠČI PET RAZLIK

Bogato dogajanje na obrambnem področju in v Slovenski vojski

Najkrajši mesec v letu se bliža koncu. Tudi februarja se je v obrambnem sistemu in Slovenski vojski veliko dogajalo.

Ministrstvo za obrambo je v sodelovanju s Fakulteto za družbene vede pripravilo prvo javno predstavitev in strokovno razpravo o predlogu resolucije o strategiji nacionalne varnosti Republike Slovenije. Gre za temeljni razvojno-usmerjevalni dokument na področju nacionalne varnosti, ki ga bodo v prihodnosti obravnavali državni svet, po medresorskem usklajevanju pa tudi vlada in državni zbor.

Letos mineva petnajst let, odkar je bila med Ministrstvom za obrambo in Občino Pivka podpisana pogodba, s katero so nekdanji opuščeni vojaški objekti ministrstva prešli v last pivške občine. To je bila podlaga za začetek razvoja Parka vojaške zgodovine Pivka, ki velja za enega izmed največjih in najbolj obiskanih muzejskih razstavnih stavb pri nas. Park s svojo bogato muzejsko ponudbo iz leta v leto privablja številne obiskovalce iz vseh delov Slovenije. Obiščejo ga tudi tuji gosti, ki jih zanimajo poleg razstavnih predmetov in pridobivanja doživljajskih izkušenj informacije, povezane z vojno za samostojno Slovenijo leta 1991. Z direktorjem parka smo se pogovarjali o načrtih za njegov razvoj.

Februarsko dogajanje v Slovenski vojski so popestrili pripadniki 10. polka, ki so se skupaj z zavezniki usposabljali za stezosledce. Predstavljali bodo jedro zmogljivosti za izvidovanje, označevanje in nadzor pristajališč helikopterjev. V polku so usposobili nove pripadnike, ki so po 14 dneh dela zasluženou pridobili rdečo baretko. Nosili jo bodo ponosno in častno v spomin na zgodovino enote ter njene dosežke. Enota je nastala že leta 1996, ko je bil oblikovan tedanji 10. bataljon za mednarodno sodelovanje kot prva enota SV. Že od začetka delovanja jo sestavljajo samo profesionalni vojaki. V svojo organizacijo je vnesla nekatere nove organizacijske pristope in načine delovanja po Natovih merilih, metodah in standardih.

Spremljali smo še usposabljanje posadk vojaških ladij Triglav in Ankaran, ki so se ob podpori vojaškega letalstva Slovenske vojske v slovenskem morju urile v postopkih združenega bojevanja. Pri tem je bilo še posebej poudarjeno urjenje iz obrambe pred napadi iz zraka in iz postopkov bojnega reševanja na morju.

Marko Pišlar

PREDLOG RESOLUCIJE O STRATEGIJI NACIONALNE VARNOSTI V JAVNI OBRAVNAVI

Ministrstvo za obrambo in Katedra za obramboslovje Fakultete za družbene vede sta v sredo, 20. februarja, na Fakulteti za družbene vede organizirala prvo predstavitev in strokovno razpravo o predlogu resolucije o strategiji nacionalne varnosti Republike Slovenije. Dokument so predstavili vodja medresorske delovne skupine, ki je predlog pripravila, in državni sekretar na Ministrstvu za obrambo dr. Klemen Grošelj, državni sekretar na Ministrstvu za notranje zadeve mag. Sandi Čurin in vršilka dolžnosti direktorice Urada Vlade RS za varovanje tajnih podatkov mag. Nataša Dolenc.

Besedilo: SSK
Foto: Bruno Toič

RESOLUCIJO JE TREBA POSODOBITI GLEDE NA SPREMEMBE V VARNOSTNEM OKOLJU

Resolucija o strategiji nacionalne varnosti Republike Slovenije je temeljni razvojno-usmerjevalni dokument na področju nacionalne varnosti, ki med drugim določa strategijo zagotavljanja nacionalne varnosti, nacionalne interese in nacionalnovarnostne cilje. Resolucija je podlaga za pripravo in dopolnjevanje posebnih strateških in drugih razvojnih ter doktrinskih dokumentov na področju nacionalne varnosti in za urejanje vprašanj v povezavi z zagotavljanjem nacionalne varnosti.

Kot je na predstavitvi predloga pojasnil državni sekretar na Ministrstvu za obrambo dr. Klemen Grošelj, je zdaj veljavna resolucija iz leta 2010 sicer primerna, glede na spremembe v varnostnem okolju zadnjega desetletja pa jo je treba posodobiti. Cilj medresorske skupine je tako bil posodobiti dokument, ki bo pomenil ustrezen odziv na sodobne varnostne izzive in bo predstavljal izhodišča za posodobitev vseh najpomembnejših normativnih podlag nacionalnovarnostnega sistema. Dr. Grošelj je razpravo na FDV ocenil kot zelo pozitivno, saj so sodelujoči prispevali več strokovnih predlogov, ki jih bodo v medresorski skupini obravnavali.

Med najpomembnejšimi vsebinskimi spremembami so, kot je pojasnil državni sekretar na MO, dopolnitev geopolitičnega in geostrateškega položaja Republike Slovenije ter njeno mednarodno varnostno okolje. Zaradi sprememb zlasti po letu 2014 je tudi bistveno dopolnjeno poglavje o mednarodnem varnostnem okolju. Dr. Grošelj je še dodal, da virov ogrožanja nacionalne varnosti niso več razdelili na globalne, nadnacionalne in nacionalne, ter opozoril, da lahko posamezne grožnje spreminjajo svoji pojavno obliko in stopnjo ogrožanja

nacionalne varnosti. Opredelitev posameznih tveganj oziroma groženj so posodobili, nekatera tveganja pa na novo dodali. V poglavju o odzivanju na vire ogrožanja in tveganja nacionalne varnosti so posodobili posamezne nacionalne politike, dodali so migracijsko politiko, dopolnili pa so tudi načine odzivanja na tveganja. Podobno, kot so bile kot nove oblike tveganj dodane hibridne grožnje, je bilo dodano odzivanje na hibridne grožnje. Nekatere načine odzivanja na grožnje so spremenili, kot na primer pri informacijsko-kibernetičkih grožnjah, terorizmu in nasilnem ekstremizmu, vojaških grožnjah ter hudih in organiziranih oblikah kriminala.

Dr. Grošelj je povedal, da je v okviru odzivanja na hibridne grožnje predvidena določitev nadresornega organa za spremljanje in koordinacijo odzivanja ter da sta znotraj vzpostavljanja organa za informacijsko-kibernetičsko področje zagotovljena celovito upravljanje področja in koordinacija z drugimi udeleženci, tudi zasebnimi. V okviru odzivanja na terorizem in nasilni ekstremizem je predviden sprejem nacionalne strategije za njuno preprečevanje in povečanje pooblastil Slovenski obveščevalno-varnostni agenciji s sočasno ustanovitvijo organa, ki bi bil pristojen za nadzor nad izvajanjem pooblastil obveščevalno-varnostne skupnosti na področju varovanja ustavne ureditve.

RESOLUCIJA DOPOLNJENA GLEDE NA POSODOBLJEN KONCEPT KRIZNEGA UPRAVLJANJA IN VODENJA

Glede odzivanja na nezakonite migracije je predviden sprejem strategije s celovitim pristopom in vključitvijo tudi njihovih pozitivnih vidikov. Pri preprečevanju in odzivanju na vojaške grožnje je poudarjeno zagotavljanje nacionalnih obrambnih sposobnosti, vanj pa je vključena tudi civilna obramba.

Pri odzivanju na ogrožanje javne varnosti je dodana ogroženost suverenosti in demokratične ureditve Republike Slovenije, v okviru odzivanja na hude in organizirane oblike kriminala pa so dodali hudo obliko kriminala in poudarili potrebo po krepitvi operativnih zmogljivosti ter ustreznih normativnih in drugih sprememb. Med tveganji in odzivanji nanje so upoštevana tudi tista, ki izhajajo iz demografskih dogajanj, tehnološke spremembe in drugo.

Na področju sistema nacionalne varnosti so, kot je dodal dr. Grošelj, osvežili opredelitev obrambnega sistema, pri čemer so v besedilo uvedli pojem civilne obrambe. V sistemu notranje varnosti so opredelili, da bo Republika Slovenija pospeševala sodelovanje med ustanovami ter izmenjavo podatkov. Dodano je besedilo s področja obveščevalno-varnostne skupnosti, ki opredeljuje določene osebe, naloge, poslanstvo in načrtovan razvoj. Na področju obvladovanja naravnih in

drugih nesreč predlog resolucije prinaša posodobljeno opredelitev vloge Sveta za nacionalno varnost, njegove operativne skupine in Nacionalnega centra za krizno upravljanje. Poleg tega je, kot je še povedal državni sekretar na MO, besedilo resolucije dopolnjeno glede na posodobljen koncept kriznega upravljanja in vodenja.

POMEN SODELOVANJA MED RAZLIČNIMI DOMAČIMI IN MEDNARODNIMI USTANOVAMI

Državni sekretar na Ministrstvu za notranje zadeve mag. Sandi Čurin je predstavil štiri področja, pri katerih je notranje ministrstvo sodelovalo ob pripravi besedila nove resolucije, in spremembe, ki so jih vnesli v besedilo. Gre za področja terorizma in nasilnega ekstremizma, hudih in organiziranih oblik kriminala, nezakonitih migracij in področje ogrožanja javne varnosti. Mag. Čurin je izpostavil pomen sodelovanja med različnimi ustanovami doma kot tudi z mednarodnimi ustanovami in v okviru regionalnih pobud. Mag. Nataša Dolenc, vršilka dolžnosti direktorice Urada Vlade RS za varovanje tajnih podatkov, ki je do vzpostavitve nacionalnega organa pristojen za področje

informacijsko-kibernetičske varnosti, je izpostavila vseobsežnost in brezmejnost informacijsko-kibernetičskih groženj, saj tovrstni napadi vplivajo na celotno družbo in državo. Povedala je, da informacijsko-kibernetičske grožnje danes določajo stopnjo varnosti v mednarodnem okolju in posledično nacionalno varnostno politiko držav, njihove interese in cilje. Suverenost v kibernetičkem prostoru postaja nova politična stvarnost, saj imamo v sistemih neodvisno tehnologijo, povezano s kritično infrastrukturo ter z delovanjem ustanov in gospodarstva. Ob tem je poudarila, da se bo proces informatizacije še povečeval, in opozorila na nujnost povečevanja sredstev, ki so zdaj zelo skromna. Slovenija tovrstnih groženj ne more obvladati, čeprav se zdi, da jih lahko. Mag. Nataša Dolenc je še dodala, da je predlog resolucije temelj za celovit sistem upravljanja tveganj in groženj.

Predlog resolucije je objavljen in dostopen na spletnem mestu e-demokracija, na katerem je besedilo mogoče komentirati. Razpravi na Fakulteti za družbene vede bo sledila razprava v državnem svetu. Po medresorskem usklajevanju pa morata predlog obravnavati tudi vlada in državni zbor. ■

LANI JE BILO PRVIČ VEČ KOT 50.000 OBISKOVALCEV

Pogovor z direktorjem Parka vojaške zgodovine Pivka mag. Jankom Boštjančičem

Letos mineva 15 let, odkar je bila med Ministrstvom za obrambo in Občino Pivka podpisana pogodba, s katero so nekdanji opuščeni vojaški objekti ministrstva v Pivki prešli v last pivške občine. Ta se je zavezala, da bo objekte obnovila in v njih uredila vojaški muzejski kompleks z obsežno zbirko eksponatov, med katerimi so danes številni vojaški topovi, vozila, letala, topništvo, vojna lokomotiva, diverzantska podmornica itn. Park vojaške zgodovine Pivka je v 15 letih prerastel v hitro razvijajoč muzejski turistični center, ki s pestrostjo razstavnih predmetov in bogastvom zbirk privablja vse več obiskovalcev iz Slovenije in tujine, saj prinaša edinstven pogled tako v narodno kot svetovno vojaško zgodovino. Preteklo delo in predstave o razvoju parka bomo predstavili v pogovoru z direktorjem mag. Jankom Boštjančičem.

Besedilo: Marko Pišlar

Foto: Bruno Toič

Kako je nastala zamisel za vzpostavitev parka?

Nekdanja vojašnica ob robu Pivke je vse od osamosvojitve propadala. Če smo natančnejši, je Slovenska vojska v kompleksu starih pivških vojašnic uporabila samo garaže in v tem delu zgradila novo pivsko vojašnico. Nastanitveni del vojašnice je bil opuščen in je postal predmet plenjenja. K devastaciji kompleksa je prispevalo še snemanje filma Zvenenje v glavi leta 2002, predvsem pa dejstvo, da je začela Slovenska vojska zgradbe uporabljati kot poligon, na katerem so urili postopke urbanega bojevanja. Vojašnica stoji ob Pivki in tudi neposredno ob magistralni cesti, zato se je breme propadajočega kompleksa zgradb za lokalno skupnost zdelo veliko. Najprej je bilo mišljeno, da bi kompleks spremenili v industrijske oziroma obrtne namene, vendar se je kmalu pokazalo, da je kompleks za to neprimeren. Ko pa smo zaznali težave, ki jih je imela Slovenska vojska s starimi odpisanimi oklepniki in drugimi vojaškimi vozili ter topovi, smo dobili zamisel, da bi v opuščenih vojašnicah uredili vojaški muzej.

Kako se danes spominjate tistega časa?

Ko ocenjujem obdobje pred petnajstimi leti, se po eni strani smejem naši naivnosti, po drugi pa se čudim takratnemu mladostnemu pogumu, skoraj predrznosti. Dejstvo pa je, da je bilo treba nekaj narediti in da tako velikih težav preprosto ni bilo mogoče prezreti. Na srečo so stvari potekale po skoraj najboljšem scenariju in danes ima Slovenija vojaški muzej velikih razsežnosti, ki nam ga zavida tudi sosednje države.

Dve leti pozneje je bil odprt prvi paviljon s tankovsko-artilerijsko zbirko, nato pa se je zbirka parka bliskovito razširila in dopolnjevala. Katere so bile najpomembnejše prelomnice v 15-letnem razvoju parka?

Septembra leta 2006 se je odprl prvi paviljon tankovsko-artilerijske zbirke, ki se danes imenuje paviljon B. Šlo je za skromen začetek, saj je bilo skupaj obnovljenih in predstavljenih sedem tankov oziroma oklepnikov ter še nekaj topov in tankovskih motorjev. Okolica objekta je bila za silo urejena, prav tako tudi dostopna cesta. Sosednji objekti brez oken in z udrtimi stenami so delovali zelo moreče. Kljub vsemu je to bil dober začetek. Prišli so prvi obiskovalci in začeli smo pridobivati nove izkušnje. V naslednjih letih se je pojavila možnost koriščenja sredstev iz skladov Evropske unije, ki smo jo z veseljem

izkoristili in začeli obnavljati objekt za objektom. Pomembna prelomnica v razvoju parka je bila, ko smo leta 2011 dobili podmornico P-913. Dogodek je bil odmeven v vseh medijih in zelo dobro sprejet v širši javnosti, ti stega leta pa se je obisk v parku skoraj podvojil. Med prelomnice lahko štejemo tudi kohezijsko operacijo celovite ureditve kompleksa parka v skupni vrednosti čez 5,6 milijona evra, ki smo jo izvajali med letoma 2014 in 2015. V okviru operacije je bila dopolnjena infrastruktura parka, sezidan je bil nov paviljon, obnovljenih je bilo 40 eksponatov in nekdanjih vojaških vozil. Postavljena sta bila tudi nova garaža za vozne eksponate in poligon za prikazne vožnje. Eden izmed odmevnih dogodkov je bila tudi pridobitev nemške vojaške lokomotive 52-4936, njen prevoz v park in zatem obnova leta 2017.

Ministrstvom za kulturo ter Občino Pivka iz leta 2010, na podlagi katerega je projekt prevzelo Ministrstvo za kulturo. Prav tako je v nasprotju z namenom, za katerega so bila pridobljena evropska sredstva za obnovo in oživitev tega objekta. Upajmo, da se bodo stvari kmalu uredile in bodo ogledni depoji čim prej in čim bolj služili ne samo ohranjanju, temveč tudi predstavljanju naše narodne dediščine širši javnosti.

Izvedba tako obsežnega projekta ureditve parka ni bila preprosta, saj je zahtevala zagotavljanje finančnih sredstev za izvedbo obnove. Kako ste zagotovili denar za uresničitev tega projekta?

Projekt s finančnega vidika res ni bil preprost, saj je presegal deset milijonov evrov naložb. Pomembno dejstvo je tudi, da park

Ko ocenjujem obdobje pred petnajstimi leti, se po eni strani smejem naši naivnosti, po drugi pa se čudim takratnemu mladostnemu pogumu, skoraj predrznosti. Dejstvo pa je, da je bilo treba nekaj narediti in da tako velikih težav preprosto ni bilo mogoče prezreti.

Glede na uspešen razvoj in izjemne razvojne zmožnosti je bil leta 2010 podpisan dogovor o izpopolnitvi projekta Parka vojaške zgodovine Pivka z muzejskimi depojskimi kompleksi treh narodnih muzejev, in sicer Muzeja novejšje zgodovine, Tehniškega muzeja in Narodnega muzeja Slovenije. Odprtje depojev je pomenilo dodatno oživitev zbirk v parku, saj je del hranjenega arhiva na ogled tudi v t. i. oglednih depojih. Kaj je razširitev muzejsko depojske dejavnosti v resnici pomenila za ponudbo parka?

Vzpostavitev oglednih muzejskih depojev treh narodnih muzejev v okviru Parka vojaške zgodovine Pivka je pomembna pridobitev. Gre za zelo zanimive zbirke. Obiskovalci, ki so si jih ogledali lani med turistično sezono, ko so bili depoji resnično na ogled, so bili navdušeni. Ministrstvo za kulturo na žalost ta objekt vse bolj dojema kot skladišče. Za letošnjo sezono še na primer ne vemo, če in kdaj bo odprt za obiskovalce. To pa je v grobem v nasprotju z dogovorom med Ministrstvom za obrambo in

ni v Ljubljani ali kakšnem drugem večjem mestu, temveč v Pivki, ki ima kot občina samo 6000 prebivalcev. Za uspešno izvedbo projekta so bila ključna sredstva iz razvojnih skladov Evropske unije, saj se brez njih park ne bi razvil. Zmagovalno pa je bilo sodelovanje med Ministrstvom za obrambo oziroma Slovensko vojsko na eni strani in lokalno skupnostjo na drugi strani. Ministrstvo je vstopilo v projekt z opuščeni vojašnicami in odpisanimi vojaškimi sredstvi, lokalna skupnost pa z možnostjo črpanja evropskih sredstev in pripravnostjo sofinancirati projekt ter v njem prepoznati svoj osrednji razvojni projekt. Park vojaške zgodovine je danes v Sloveniji prepoznan kot eden izmed najuspešnejših primerov koriščenja evropskih sredstev, saj rezultat ni samo obnovljen kompleks zgradb in veliko število razstavnih predmetov, temveč je nastal sodoben muzejsko-turistični kompleks, ki privablja množice obiskovalcev. Vse to ustvari tako neposredne pozitivne gospodarske učinke kot tudi veliko drugih dobrih učinkov na lokalni, regionalni in narodni ravni.

Kot ugotavljate, je dobro sodelovanje med Ministrstvom za obrambo in Občino Pivka temelj hitrega in uspešnega razvoja Parka vojaške zgodovine Pivka.

Seveda. Verjetno gre za najuspešnejši primer sodelovanja med lokalno skupnostjo in Ministrstvom za obrambo oziroma Slovensko vojsko pri nas. Sicer je res, da je vsako vodstvo na ministrstvu drugače obravnavalo projekt parka, vendar je bilo po drugi strani sodelovanje s posameznimi enotami in poveljstvi Slovenske vojske v splošnem zelo dobro. Pomembno vlogo je imel pri tem Vojaški muzej Slovenske vojske, ki je naš pomemben partner v tem projektu.

Tudi vloga naših sosedov v Pivki, prej 45. oklepne bataljona, danes 45. centra goseničnih bojnih vozil, je bila nezanemarljiva. Skupno smo rešili veliko tehničnih in logističnih težav. Tako poveljniki kot moštvo so bili vedno pripravljeni sodelovati. Podobno je bilo v logističnem polku in logistični brigadi, kjer so nam pomagali in nas podpirali pri različnih transportih. V prvih letih projekta je veliko pomenila tudi pomoč mehaničnih delavnic Slovenske vojske, kjer je potekala obnova prvih razstavnih predmetov. Po drugi strani se zdi, da ima park še veliko neizkoriščenih zmožnosti glede promocije Slovenske vojske. Do zdaj je bilo sicer narejenih nekaj manjših korakov v tej smeri na našo pobudo, ki pa ne predstavljajo sistematičnega pristopa k promociji vojske ter popularizaciji vojaških poklicev.

Park vojaške zgodovine je pomemben tudi z narodnega vidika, saj je v njem na ogled neprecenljiva nacionalna vojaškozgodovinska zbirka, ki prikazuje pestro zgodovino tega prostora, zlasti pa nastanek nove slovenske države in potek osamosvojitvene vojne. Zamisel, da se je to zgodilo ravno v Pivki, je preprejena s simboliko, saj se je prav

iz tega kraja 26. junija 1991 začela agresija JLA na takrat osamosvojeno Republiko Slovenijo. Kakšen je pomen teh razstav za ohranjanje zgodovinskega spomina na slovensko vojaško zgodovino, našo osamosvojitve in rojstvo nove slovenske države?

V povezavi z osamosvojitvenim dogajanjem in nastankom slovenske države je res, da si je park na podlagi zgodovinskega pomena lokacije zamislil kot svoje temeljno poslanstvo ohranjanje zgodovinskega spomina na ta prelomni čas. Pri tem nimamo konkurence, saj pri nas, če izvezemo nekaj manjših razstav in muzejskih sob, ni celovite muzejske predstavitve te teme. Z ozirom na našo vojaško zgodovino oziroma vojaško zgodovino našega prostora pa v splošnem velja, da predstavlja slovenski geografski prostor, ki ga večinsko poseljujejo Slovenci, eno izmed strateško najpomembnejših območij v Evropi. Zgodovinsko dogajanje je zato le malokdaj naš prostor zaobšlo. Že od pradavnine so se čez naše kraje selila ljudstva in premikale vojske, prav tako so tukaj potekali različni spopadi. To je dejstvo, ki ga ne smemo pozabiti in zanemariti, posledica tega pa je bogata vojaško-zgodovinska materialna in nematerialna dediščina, ki jo je treba ohraniti.

V strukturi obiskovalcev še zmeraj prevladujejo slovenski gostje, ki jih je približno 75 odstotkov. Delež tujih obiskovalcev se vztrajno povečuje, pri čemer prevladujejo gostje iz Italije, Hrvaške, Madžarske in Češke. Večina tujih gostov se pri nas ustavi na poti proti morju, vse več pa je tudi takšnih, ki obišejo Park v okviru turističnega obiska Slovenije.

Park velja za enega izmed najbolj obiskanih muzejev v Sloveniji. Koliko obiska ste opazili v zadnjem obdobju in kakšna je pričakovana rast v prihodnosti? Leta 2018 smo v Parku prvič presegli 50.000 obiskovalcev na leto, kar je bil naš srednjeročni cilj in kar nas po obiskanosti uvršča v vrh slovenskih muzejev. Gre za zavirljiv rezultat, ki pa ne dovoli mirovanja, saj se je treba vsako leto znova potruditi in vlagati vedno več energije v ohranjanje oziroma večanje števila obiskovalcev.

Pivka ima dobro zemljepisno lego, saj leži ob prometnici, ki zlasti v poletnem času proti Kvarnerju in Dalmaciji vodi veliko turistov. Ti si pogosto prav v Pivki privoščijo čas za kratek postanek in obisk parka. Koliko je park zanimiv za tuje goste in od kod večinoma prihajajo? V strukturi obiskovalcev še zmeraj prevladujejo slovenski gostje, ki jih je približno 75 odstotkov. Delež tujih obiskovalcev se vztrajno povečuje, pri čemer prevladujejo gostje iz Italije, Hrvaške, Madžarske in Češke. Večina tujih gostov se pri nas ustavi na poti proti morju, vse več pa je tudi takšnih, ki obišejo Park v okviru turističnega obiska Slovenije. Vojaška zgodovina tujce v splošnem zelo zanima, v nasprotju s pričakovanji pa kažejo velik interes tudi za muzejsko predstavitev vojne za obrambo naše samostojnosti leta 1991.

V želji po še večji prepoznavnosti in privlačnosti ponudbe ste pred več kot desetimi leti v parku pripravili Festival vojaške zgodovine, ki je prerasel v največji vojaškozgodovinski spektakel tudi na narodni ravni. To dokazuje množičen vsakoletni obisk ljudi iz skoraj vse države. Kako ste zadovoljni z organizacijo festivala? Festival vojaške zgodovine spremlja razvoj parka že od vsega začetka. Gre za osrednji dogodek leta pri nas, ki je hkrati prerasel v največji turistični dogodek v Občini Pivka. Organiziramo ga z različnimi ponazoritvenimi društvi, ki predstavljajo vojske iz različnih zgodovinskih obdobj. V zadnjih letih se v festivalsko dogajanje vse aktivneje vključuje Slovenska vojska, saj je festival odlična priložnost za njeno predstavitev. Lanski festival je tako na primer zaznamovala 25-letnica delovanja Enote za specialno delovanje SV. Nekaj tisoč navdušenih obiskovalcev si je

ogledalo razstavo, ki je bila pripravljena ob tem prazniku, predvsem pa dinamično predstavitev enote.

V parku večji del sredstev za svoje delovanje zaslužite s svojo dejavnostjo. Kako se park še financira? V parku več kot tri četrtine prihodkov, nujnih za delovanje, zaslužimo na trgu, torej s prodajo vstopnic in drugo ponudbo, kot so simulator letenja, rojstnodnevne zabave, športna srečanja itn Razliko pokriva Občina Pivka kot ustanoviteljica našega javnega zavoda. Država za delovanje parka ne prispeva nič. Na nek način je to težko razumeti, saj

gre za največji muzejski kompleks v državi in edino celovito muzejsko predstavitev stanika naše države, pa je vse skupaj prepusteno trgu in naklonjenosti lokalne skupnosti. Po eni strani nas to dejstvo sili k večji atraktivnosti razstav, nenehnemu izboljševanju ponudbe in sistematičnemu reklamiranj. Težave se pojavijo z javno službo, ki jo večinoma izvajamo, saj nam ljudje vsak dan prinesejo razstavne predmete in dokumente, povezane z vojaško zgodovino. Zajetje, obdelava in hranjenje predmetov, dokumentov ali pa ne nazadnje tudi posameznih pričevanj je nekaj, kar težko pokrijemo s turistično dejavnostjo, vendar je iz narodnega vidika zelo pomembno. Žal se pri nas zlahka najde denar na primer za najbolj abstraktne projekte, za ohranjanje zgodovinskega spomina na nacionalno vojaško zgodovino ali pa vojno leta 1991 pa veliko težje.

Poleg stalnih muzejskih zbirk imate v svoji ponudbi tudi občasne in gostujoče razstave, organizirate strokovne posvete ter še nekatere druge dogodke. Skladno s sodobnimi muzejskimi smernicami nenehno bogatite svojo ponudbo z novimi razstavnimi predmeti, ki jih je mogoče ne samo videti, temveč tudi

občutiti oziroma doživeti. K temu na primer spadajo ogled notranjosti podmornice P-913, letenje na simulatorju z letalom Mig-21 idr. Boste s takšnim pristopom nadaljevali? Sodobne muzejske smernice resnično zahtevajo doživetje in čim pristnejšo muzejsko izkušnjo. Obisk notranjosti podmornice je eno izmed takšnih doživetij, v katerih lahko vsaj bežno okusimo življenje pod morsko gladino. Prav obisk podmornice je pri obiskovalcih še zmeraj prepoznan kot najatraktivnejši del obiska. Prav posebno doživetje pa omogoča simulator letenja, ki ga je razvilo podjetje AFormX in je bil prava uspešnica prejšnje sezone. Simulator sestavlja originalni pilotski sedež letala Mig-21 s komandno ročico in še nekaj drugimi originalnimi deli, vse skupaj pa je izpopolnjeno z računalnikom in očali za virtualno resničnost. Še posebno nas veseli, da so tudi nekdajni piloti, ki so leteli z migi, opisali izkušnjo na simulatorju kot zelo pristno. Tako lahko obiskovalci v parku na nek način doživijo vojaško izkušnjo vse od morskih globin do nebesnih višin. Izzivov na tem področju je še veliko. Eden izmed večjih izzivov je ogled notranjosti tanka. Obiskovalci se najpogosteje pritožijo, da ne morejo v tank. Pri tem je seveda težavna njihova

varnost, saj se lahko hitro poškodujejo. Kljub temu se bomo v prihodnosti trudili, da bi obiskovalcem pod določenimi pogoji omogočili ogled tankove notranjosti. Če bi vse skupaj izpopolnili še s simulatorjem, bi bila to zagotovo uspešna pridobitev.

Kakšni so vaši prihodnji načrti glede delovanja, razvoja in vodenja Parka vojaške zgodovine Pivka? Nadaljnji razvoj parka je večplastna zgodba. Na sistemskem področju bo treba v najkrajšem času urediti naš status. Park bo torej treba vpisati v razvid muzejev in zagotoviti vsaj delno državno sofinanciranje. Na področju vlaganj izstopa vsak dan večja potreba po novem paviljonu, saj stoji veliko vozil zunaj ali pa v garažah in skladiščih čakajo na vselitev v zbirko. Nenehno tudi spremljamo sredstva iz razvojnih skladov Evropske unije, vendar trenutno ni na razpolago primernih virov. Park se bo seveda nenehno razvijal in izpopolnjeval z novimi razstavami, razstavnimi predmeti ter se dopolnjeval z dodatno turistično ponudbo. Samo tako bomo uspeli obdržati rast števila obiskovalcev. Druge poti ni. Svojim sodelavcem večkrat položim na srce misel, da bomo ob prekinitvi ofenzive verjetno izgubili vojno. ■

Natovi ministri sprejeli dokumente in usmeritve glede obrambnega planiranja

Na sedežu Nata se je v četrtek, 14. februarja, končalo dnevno srečanje obrambnih ministrov Natovih držav članic, ki se ga je udeležil tudi slovenski minister Karl Erjavec. Ministri so obravnavali več strateških dokumentov, s katerimi so določili uvedbo zavezniške odvrtačne in obrambne držbe, prav tako so sprejeli pomembne usmeritve za nov cikel Natovega procesa obrambnega planiranja ter posebno pozornost namenili nadaljnji pravični delitvi bremen in prizadevanjem za izpolnjevanje valižanske zaveze glede obrambnih izdatkov. Minister Erjavec se je ob robu zasedanja udeležil multilateralnega srečanja obrambnih ministrov držav, ki sodelujejo v kanadsko vodeni bataljonski bojni skupini v eFP v Latviji, podpisal pismo o nameri glede oblikovanja regionalnega poveljstva sil za specialno delovanje, v katerem bodo poleg Slovenije sodelovale tudi Madžarska, Slovaška, Hrvaška in Avstrija, ter se ob koncu sestal še s črnogorskim obrambnim ministrom Predragom Boškovićem.

Besedilo: SSK
Foto: Nato

Na tokratnem srečanju Natovih obrambnih ministrov je s statusom povabljenke v zavezništvo prvič sodelovala tudi Republika Severna Makedonija. Srečanje je bilo za prihodnost zavezništva posebno pomembno tako s političnega kot z vsebinskega vidika, saj so ministri v razpravi o nadaljnjem uvajanju zavezniške okrepljene odvrtačne in obrambne držbe potrdili enega izmed pomembnejših Natovih strateških dokumentov, in sicer Politične usmeritve za obrambno planiranje 2019. Dokument bo usmerjal razvoj obrambnih zmogljivosti, ki jih zaveznice potrebujejo za odziv na spremenjeno varnostno okolje. Srečanje obrambnih ministrov je potekalo v petih delih. Glede na ameriški suspenz in napovedan ruski odstop od ene izmed najpomembnejših pogodb iz časa hladne vojne – o omejitvi jedrskih raket srednjega dosega, so ministri razpravljali o mogočih posledicah in ukrepih, ki bi jih zavezništvo moralo sprejeti. Minister Karl Erjavec je po zasedanju poudaril, da je nujen učinkovit sistem nadzora oborožitve. Povedal je, da nova oborožitvena tekma ne bi nikomur koristila. Pogodba za omejitev jedrskih raket srednjega dosega, ki sta jo ZDA in Rusija sklenili leta 1987, je bila zadnjih trideset let najpomembnejša za evro-atlantsko varnost, še zlasti za varnost Evrope. Nato ostaja zavezan dvotirnemu pristopu, v okviru katerega odvrtačanje dopolnjuje s konstruktivnim dialogom. Zato Rusijo še naprej poziva, da se z ZDA sporazume.

Sledila je razprava glede okrepljene odvrtačne in obrambne držbe, s katero se zavezništvo odziva na kompleksno in spremenljivo varnostno okolje. Takšna držba predstavlja koherenten in celovit pristop k varnosti. Minister Erjavec je povedal, da kljub znatnemu napredku zaveznih vrhov v Walesu, Varšavi in Bruslju novi izzivi in grožnje zahtevajo od nas trud, s katerim bomo povečali raven pripravljenosti sil, izboljšali odzivnost in zagotovili hitre okrepitve. Ministri so potrdili dokument glede uvedbe Natove Pobude za krepitev odzivnosti sil, ki bo pomembno prispevala k ponovni vzpostavitvi kulture pripravljenosti. Potrdili so tudi Koncept zagotavljanja vojaških okrepitev, s katerim želi zavezništvo doseči koherentnost naporov pri zagotavljanju pravočasnih okrepitev, kjer in kadar so nujne.

Ministri so na delovni večerji pregledali in pozitivno ocenili napredek celotnega zavezništva pri uvajanju valižanske zaveze po vseh treh stebrih, to so denar, zmogljivosti ter prispevki v mednarodne operacije, misije in druge aktivnosti. Minister Erjavec je med drugim izpostavil, da Slovenija prepozna potrebo po jasni in močni zavezanosti k delitvi bremen, zato si prizadevamo izpolniti zavezo. Vse to Slovenija dokazuje s postopnim in jasnim povečevanjem obrambnih izdatkov ter znatnim prispevkom v operacije in misije. Dodal je še, da bo Slovenija natančneje projekcije doseganja 1,5 odstotka BDP za obrambo do leta 2024 zagotovila po sprejetju prenovljenih pomembnejših strateških in planskih dokumentov ter proračuna za prihodnji dve leti.

Razprava drugega dne zasedanja je bila namenjena prihodnosti Natovih operacij in misij v Afganistanu, Iraku in na Kosovu ter pomorskih operacij, kjer so, kot je poudaril minister Erjavec, slovenski prispevki prepoznani, Slovenija pa bo še naprej pomembno prisotna v regiji Zahodnega Balkana. Ministri so se v razpravi o ravni aktivnosti Natove misije na Kosovu strinjali, da je Kfor pomemben dejavnik stabilnosti ne samo na Kosovu, temveč tudi v širši regiji. Izpostavili so nujnost zavezanosti vseh strani k dialogu, ki poteka pod vodstvom EU, in k uvedbi že doseženih dogovorov. Udeleženci so se strinjali, da so razmere v Afganistanu še občutljive in podprli prizadevanja znotraj mirovnega procesa ter sprave. Minister Erjavec je v povezavi s tem povedal, da se Slovenija zaveda pomena Natove prisotnosti v Afganistanu in Iraku ter da bo s finančnim prispevkom v višini 15 tisoč evrov podprla dokončanje obrambnih zmogljivosti v Iraku.

Na tradicionalnem zasedanju z visoko predstavnico EU in podpredsednico Evropske komisije ter obrambnima ministroma Finske in Švedske so govorili o evropskih obrambnih pobudah in njihovih vplivih na zavezništvo. Glavni načeli še naprej ostajata iskanje sinergij in nepodvajanje naporov. Za številne države, tudi za Slovenijo, je zelo pomemben nadaljnji razvoj strateškega partnerstva med Natom in EU. ■

V Bukarešti o skupni varnosti in obrambi EU

V Bukarešti je 30. in 31. januarja potekalo dvodnevno neformalno zasedanje ministrov za obrambo EU, ki se ga je udeležil tudi naš minister Karl Erjavec. Zasedanje se je začelo z delovno večerjo, na kateri so ministri razpravljali o vlogi žensk pri zagotavljanju miru in varnosti (Women Peace and Security – WPS). Drugega dne je bila razprava namenjena predvsem nadaljnjemu razvoju skupne varnosti in obrambe EU.

Besedilo: SSK
Foto: RO2019EU

Na razpravi o nadaljnjem razvoju skupne varnosti in obrambe EU na delovnem zasedanju sta bili poudarjeni uvajanje globalne strategije EU in zagotavljanje koherentnosti med različnimi obrambnimi pobudami. Te pobude obsegajo stalno strukturno sodelovanje (PESCO), usklajen letni pregled na področju obrambe, načrt razvoja zmogljivosti, razvoj evropskega obrambnega sklada ter institucionalnega okvira za zmogljivosti za načrtovanje in vodenje vojaških neizvršljivih misij skupne varnostne in obrambne politike. Ministri so razpravljali tudi o vprašanju, kako naj EU rešuje nove težnje in tehnološke novosti pri razvoju oboroženih sil. Strinjali so se, da je bil na področju uvajanja globalne strategije s področja varnosti in obrambe v zadnjem času dosežen velik napredek. Leta 2018 je bila večina aktivnosti usmerjena v vzpostavitev stalnega strukturnega sodelovanja na področju obrambe, vzporedno pa so potekale aktivnosti v povezavi z usklajenim letnim pregledom obrambe.

Večina držav članic je v dosedanjih razpravah izpostavila potrebo po podrobnejši opredelitvi pomembnejših povezav in časovne usklajenosti med načeli usklajenega letnega pregleda obrambe, načrta razvoja zmogljivosti in PESCO. Ministri so se znova zavzeli za ustrezno združevanje projektov evropske obrambne agencije s projekti PESCO, nepodvajanje in usklajen razvoj zmogljivosti z Natom, izpopolnitev institucionalnega okvira v smeri krepitev sinergij brez podvajanj ter transparentno razpravo o finančnih vidikih. Vse to je v razpravi podprl tudi slovenski obrambni minister.

Na zasedanju Sveta za zunanje zadeve novembra 2018 je bilo potrjenih 17 novih projektov PESCO, ki izhajajo tudi iz sprejetih prednostnih nalog načrta razvoja zmogljivosti. Skupaj je potrjenih že 34 projektov PESCO. Na seznam je bil uvrščen še projekt glede nadzora JRKB (CBRN Saas), ki ga je Avstrija kot vodilna država s Slovenijo, Hrvaško in Madžarsko ter naknadno Francijo predlagala kot nov projekt PESCO. Slovenija tako sodeluje v treh projektih, in sicer Vojška mobilnost, Mreža logističnih vozlišč v Evropi in podpora operacijam ter CBRN Saas, prav tako lahko pridobi status opazovalke v drugih petih projektih.

Slovenija v smislu izvajanja globalne strategije podpira integriran pristop, ki mora vključevati celostno uporabo vseh instrumentov kriznega upravljanja, razvojnih, političnih in drugih instrumentov med vsem procesom kriznega upravljanja. Cilji integriranega pristopa obsegajo tako preprečevanje konfliktov, zagotavljanje stabilnosti in razvoja, krepitev odgovornosti in odgovornosti partnerjev kot trajnostno pokonfliktno obnovo. Z namenom krepitev zmogljivosti EU na področju skupne varnostne in obrambne politike se, kot je poudaril minister za obrambo, zavzemamo za povezanost in časovno usklajenost med načeli usklajenega letnega pregleda na področju obrambe, načrta razvoja zmogljivosti in PESCO ter za krepitev konkurenčne, uravnotežene industrijske in tehnološke baze z ustreznim dostopom srednjih ter manjših podjetij. Ministri so razpravljali o vplivu pomembnejših tehnoloških vidikov v okviru prihodnjih obrambnih zmogljivosti in uporabi umetne inteligence. Umetna inteligenca je bila izpostavljena kot realnost, ki mora biti interoperabilna z obrambnimi zmogljivostmi. Evropska obrambna agencija mora vzpostaviti vozlišče za izmenjavo informacij z državami članicami s tega področja, v sodelovanju z industrijo in v sinergiji glede sodelovanja pri aktivnostih Evropske komisije. Nove tehnologije, vključno z dejavnostmi, povezanimi z razvojem umetne inteligence, predstavljajo v razvojnih programih Evropske komisije posebno mesto. Tako je v predlogu uredbe o evropskem obrambnem skladu pet odstotkov oziroma 700 milijonov evrov na leto namenjenih tovrstni tehnologiji. Minister za obrambo Karl Erjavec je po zasedanju poudaril, da si Slovenija prizadeva prispevati k mednarodnim aktivnostim za doseganje enakosti spolov na področju miru in varnosti ter za uveljavljanje načela

enakosti spolov v okviru nacionalnega varnostnega sistema. Vlada Republike Slovenije je novembra 2018 sprejela akcijski načrt Republike Slovenije za izvajanje resolucij Varnostnega sveta Združenih narodov o ženskah, miru in varnosti, ki bo veljal v obdobju 2018–2020. Ministrstvo za obrambo, še posebno Slovenska vojska, to področje zelo poudarja. Minister je še povedal, da je Slovenska vojska v samem vrhu po deležu žensk v aktivni sestavi, saj ta trenutno znaša 16,5 odstotka. Pripadnice Slovenske vojske so vključene v mednarodne operacije in misije že vse od prvega slovenskega kontingenta leta 1997 v Albaniji, opravljale pa so tudi poveljniške naloge in sodelovale kot svetovalke v mednarodnih poveljstvih misij. Minister Erjavec je še izpostavil, da so za Slovenijo najpomembnejši nepodvajanje zmogljivosti z Natom, upoštevanje načela enotnega nabora sil in zmogljivosti, uporaba instrumentov in mehanizmov ter komplementarnosti in nepodvajanja razvoja zmogljivosti z Natom. Minister meni, da vidi Slovenija v procesu načrta razvoja zmogljivosti prednosti v tem, da ta precej poudarja dolgoročne tehnološke usmeritve, ki bodo v prihodnosti (so)financirane iz evropskega obrambnega sklada. ■

V Münchnu o mednarodnih varnostnih izzivih

Od 15. do 17. februarja je v Münchnu potekala že 55. münchenska varnostna konferenca. Dogodka, ki velja za najpomembnejšo varnostno konferenco na svetu, se je tradicionalno udeležilo veliko število predsednikov držav, vlad, mednarodnih organizacij in uprav velikih podjetij. Slovenijo so na varnostni konferenci v Münchnu zastopali predsednik države Borut Pahor, ki je prvi dan nastopil v okviru razprave z naslovom Pobuda treh morij, zunanji minister dr. Miro Cerar in obrambni minister Karl Erjavec.

Besedilo: SSK in UPRS
Foto: MSC

Udeleženci konference, med katerimi je bilo več kot 35 predsednikov držav ali vlad in visokih predstavnikov mednarodnih organizacij ter 90 ministrov za zunanje zadeve in obrambo, so razpravljali o glavnih političnih in varnostnih izzivih v mednarodni skupnosti. Teme razprav so bile povezane s sodobnimi političnimi in varnostnimi razmerami ter izzivi v Evropi in po svetu. Snovalci mednarodnih politik so razpravljali o prihodnjem mednarodnem sodelovanju na področju obrambe, pri nadzoru oborožitve, globalne trgovine, sodobnih kriznih žarišč ter o povezavi podnebnih sprememb in tehnoloških novosti za mednarodno varnost. Poudarjeni so bili tudi novodobni izzivi, ki izkoriščajo ranljivost demokratičnih sistemov. Prvi dan konference so bili v ospredju razprav predvsem novi varnostni izzivi, kot sta kibernetika in energetska varnost, govorili pa so tudi o vlogi obveščevalnih služb. Drugi dan razprav so udeleženci postavili v ospredje predvsem geostrateško razpravo o transatlantski, arktični in evropski varnosti ter o vlogi tehnologije v sodobnem varnostnem okolju. Predsednik Republike Slovenije Borut Pahor je prvi dan na konferenci nastopil v okviru razprave z naslovom Pobuda treh morij: srednje-evropski odgovor na tekmovalnost velikih sil. Temeljni namen razprave je bila ocena doseženega v dosedanjem razvoju pobude in pogled naprej v smislu priprav na vrh pobude, ki ga bo letos junija gostila Slovenija. Kot je poudaril predsednik, se bodo v Ljubljani srečali predstavniki 12 držav članic EU iz Srednje in Vzhodne Evrope, pričakuje pa

NA VARNOSTNI KONFERENCI JE NASTOPILO TUDI GENERALNI SEKRETER NATA JENS STOLTENBERG.

tudi visoke politične predstavnike Združenih držav Amerike in Evropske unije. Pahor je še povedal, da bo Slovenija ob robu srečanja najvišjih političnih predstavnikov organizirala poslovno konferenco. Poudaril je, da je cilj političnega srečanja okrepiti medsebojno razumevanje in sodelovanje držav Srednje in Vzhodne Evrope ter našo aktivno vpetost v Evropsko unijo in Nato. V razpravah bodo razpravljali o gospodarstvu, transportu, energiji, zaščiti okolja, raziskavah in razvoju v digitalni komunikaciji itn. Predsednik Pahor je še povedal, da je treba v povezavi s pobudo razumeti, da se še razvija, saj bo v Sloveniji šele četrto zasedanje. Prepričan pa je, da se je treba potruditi in dogodek odlično pripraviti ter dati pobudi priložnost, da se razvija naprej. Pobuda treh morij (The Three Seas Initiative – 3SI) je obravnavana na ravni predsednikov 12 držav članic EU. Njeno bistvo je želja po tesnejšem povezovanju na področju infrastrukture na osi sever-jug. Pobuda naj bi med drugim pripomogla k iskanju investorjev za projekte povezovanja, tudi iz Združenih držav Amerike. ■

UDELEŽENCI KONFERENCE SO RAZPRAVLJALI O VARNOSTNIH IZZIVIH IN PRIHODNJEM OBRAMBNEM SODELOVANJU.

26 LET SLOVENSKIH VOJAŠKIH POMORŠČAKOV

Pripadniki 430. mornariškega divizionu SV so v sredo, 30. januarja, s krajšo vojaško slovesnostjo v Vojašnici slovenskih pomorščakov v Ankaranu zaznamovali 26-letnico rodu pomorstvo in obletnico nastanka pomorske enote Slovenske vojske. Pripadnike 430. mornariškega divizionu je ob tej priložnosti nagovoril namestnik poveljnika divizionu major Andrej Pečar, ki je v svojem govoru med drugim poudaril: »Če vas bo nekdo vprašal, koliko časa potrebuje povprečen človek, da postane mornar, mu lahko brez sramu odgovorite, da povprečen človek nikdar ne more postati mornar!«

Besedilo: Marko Pišlar
Foto: Bruno Toič

Pripadniki mornariškega divizionu praznujejo dan rodu pomorstva v spomin na dan, ko se je 30. januarja 1993 v Marini Portorož slovesno predstavila mornariška enota in od predsednika Republike Slovenije dobila bojno zastavo. Kot je poudaril govornik na slovesnosti, namestnik poveljnika 430. mornariškega divizionu major Andrej Pečar, se lahko na ta dan ponosno spomnimo preteklosti in preletimo zmeraj daljši spisek nalog, ki so jih izvedli pripadniki sami ali v sodelovanju z drugimi enotami doma in v tujini. Pripadniki v tujini s svojimi zmogljivostmi podpirajo delovanje drugih, za kar so prejeli številne zahvale in pohvale. Major Pečar meni, da morajo znati pripadniki enote oceniti tudi sebe in ugotoviti napredek pa tudi kakšno pomanjkljivost, na podlagi katere bodo lahko svoje delo še izboljšali.

Major Pečar je v nadaljevanju izpostavil, da bo tudi to leto zahtevno, saj bodo pripadniki enote sodelovali na vajah doma in v tujini. Uspešno bodo končali uvedbo nove opreme v uporabo, nov zagon na višjih ravneh pa

je dobil tudi akcijski načrt oblikovanja Voda za uničevanje neeksploziranih ubojnih sredstev. Enota bo s svojimi pripadniki sodelovala v štirih mednarodnih operacijah in na misijah, in sicer na Kosovu, v Afganistanu, Sredozemlju in Maliju. Poleg tega pa v enoti načrtujejo večja vzdrževanja in posodobitev plovil.

NA SLOVESNOSTI SO PODELILI PRIZNANJA IN MEDALJE NAJZASLUŽNEJŠIM PRIPADNIKOM ENOTE.

430. mornariški divizion je nosilna enota specialističnega usposabljanja, saj usposablja prihodnje generacije vojakov, mornarjev, podčastnikov in častnikov. Major Pečar je spomnil, da je predvsem od pripadnikov enote odvisno, kakšno predznanje bodo posredovali novim pripadnikom, in od tega je odvisna prihodnost enote. Ob tem je omenil, da bo letos enoto zapustilo precej pripadnikov, ki se bodo upokojili ali so se odločili, da sprejmejo nove osebne izzive na življenjskih poteh. »Zapuščajo nas sodelavci, ki so s svojim delom v enoti pustili pečat. Odhodi puščajo v enoti vrzel, nanje pa lahko gledamo tudi pozitivno, saj so dokaz, da tudi drugi delodajalci cenijo znanje in sposobnosti, ki jih imamo pripadniki SV,« je še dodal major Pečar. Na koncu je čestital pripadnikom ob prazniku rodu pomorstvo, predvsem pa tistim, ki so za zasluge v letu 2018 prejeli medalje in priznanja enote. ■

AMERIŠKO-SLOVENSKO URJENJE V PODPORO NOVI ZMOGLJIVOSTI V SLOVENSKI VOJSKI

V torek, 22., in v četrtek, 24. januarja, je na športnem letališču v Moškanjcih pri Ptuj in v širši okolici potekalo skupno usposabljanje pripadnikov slovenske in ameriške vojske, s čimer Slovenska vojska uresničuje cilje sil, h katerim se je zavezala Slovenija. V skupno usposabljanje, ki je potekalo na podlagi načrta dvostranskega sodelovanja med Slovenijo in ZDA, so bili vključeni pripadniki 1. brigade SV in 151. helikopterske eskadrilje SV ter 56. reševalne eskadrilje (56. Rescue Squadron) zračnih sil vojske ZDA iz Aviana v Italiji.

Besedilo: Marko Pišlar
Foto: Bruno Toič

SLOVENSKA VOJSKA VZPOSTAVLJA ZMOGLJIVOST ZA IZVIDOVANJE, OZNAČEVANJE IN NADZOR PRISTAJALIŠČ

Slovenska vojska je začela leta 2018 intenzivno vključevati kopenske in zračne komponente ter razvijati zmogljivost za izvidovanje, označevanje in nadzor pristajališč

helikopterjev. Razvija zmogljivosti reševanja vojaških in civilnih oseb na neznanem ali nasprotnikovem ozemlju ter pomoči pri izvajanju zaščite in reševanja. V sodelovanju z zavezniki vzpostavlja zmogljivost za izvidovanje, označevanje in nadzor pristajališč helikopterjev. Višji štabni vodnik Matjaž Vindiš iz 1. brigade SV je pojasnil, da bodo

najprej poskušali to zmogljivost razviti s pripadniki, ki so se usposabljali v okviru tritedenskega tečaja za pridobitev naziva stezosledec (angl. Pathfinder) v ameriški vojski. Ti pripadniki bodo v nadaljevanju delili znanje kot inštruktorji z drugimi pripadniki enot SV na nižji taktični ravni. Izvedba skupnega urjenja z zavezniki na tem področju je za Slovensko vojsko nujna, saj se tako izpopolnjuje usposobljenost in se vzdržuje raven povezljivosti s članicami zavezništva. Leta 2018 so tovrstna usposabljanja že potekala na območjih Koroške, Kočevja in Bovca, letos pa se bodo, kot je omenil višji štabni vodnik Vindiš, dnevna skupna usposabljanja v sodelovanju z zavezniškimi helikopterji zračnih sil ZDA predvidoma izvajala vsak mesec na različnih lokacijah po Sloveniji, s čimer bo Slovenska vojska dosegala cilje ob zmanjšani obremenitvi do zdaj uporabljenih lokacij.

SKUPNO URJENJE SLOVENSКИH IN AMERIŠKIH POSADK VOJAŠKIH HELIKOPTERJEV

V širši okolici Ptuja in na športnem letališču v Moškanjcih pri Ptujju se je posadka 151. helikopterske eskadrilje 15. polka vojaškega letalstva s helikopterjem Cougar AS AL 532 v sodelovanju s posadkami 56. reševalne eskadrilje vojaškega letalstva ameriške vojske iz Aviana v Italiji z dvema helikopterjema HH-60 Pave Hawk sočasno urila v taktičnem

letenju v različnih formacijah, v izvidovanju na nizkih višinah ter pristajalnih postopkih. Kot je pojasnil vodja slovenske posadke v helikopterju AS AL 532 Cougar stotnik Primož Pintar, so za leto 2019 tovrstna usposabljanja načrtovana šestkrat, in sicer v vseh mesecih razen junija, julija, avgusta, septembra, oktobra in decembra. Po njegovih ocenah je sodelovanje s helikoptersko enoto ameriške vojske iz Aviana, ki je specializirana za naloge iskanja in reševanja izoliranega oseba ter sestreljenih pilotov, zelo koristno. Ker naj bi Slovenska vojska v prihodnosti razvila zmogljivosti po programu za pridobitev naziva stezosledec, so znanje in izkušnje tistih, ki to delajo že dlje časa in na zelo visoki ravni, za Slovensko vojsko nadvse koristni. 56. reševalna eskadrilja ameriških letalskih sil helikopterja HH-60 Pave Hawk se namreč prednostno uporablja za izvajanje nalog iskanja in reševanja izoliranega oseba ter sestreljenih pilotov. Stotnik Pintar je dodal, da bo poleg sodelovanja z Američani za razvoj te zmogljivosti treba narediti še veliko drugih stvari. Ob tem je poudaril, da naj bi v Slovenski vojski te zmogljivosti razvili tudi za uporabo v zračnih jurišnih operacijah (Air Assault Operation), pri prevozu tovorov, pri katerih 151. helikopterska eskadrilja odlično sodeluje s pripadniki helikopterske reševalne skupine (HERS), ter za operacije z letalom Piltonus PC-6.

STEZOSLEDEC POSREDUJE POSADKI HELIKOPTERJA POMEMBNE PODATKE O PRISTANKU, UREJENOSTI TERENA IN GROŽNJAH MED PRISTAJANJEM.

STRELJANJE PRIPADNIKOV LRBZO S TRENAŽERJEM 9F635 NA REALNE CILJE V ZRAKU

KOMUNIKACIJA S POSADKO HELIKOPTERJA V ANGLEŠKEM JEZIKU IN Z UPORABO SIGNALNIH ZNAKOV

Usposabljanje v okolici Ptuja je bilo prvotno namenjeno pripadnikom 10. pehotnega polka 1. brigade, ki so se urili v postopkih izvidovanja, označevanja in nadzora pristajanja s helikopterjem ter nadzora mest za odmetavanje padalcev in tovorov. Ti prvi pridejo na neko mesto in predstavljajo predhodnico za desantno večino. To so specialisti za navigacijo na neznanem terenu, ki nato poskrbijo za ureditev varnih pristajalnih območij za desantne padalce, zrakoplove, tudi za tovor, ki se dostavlja iz zraka. K njihovim nalogam spadajo določitev natančnih točk doskokov, reševanje ponesrečencev in organizacija prometa v zračnem prostoru. Stotnik Pintar je pojasnil, da imajo pripadniki tudi posebno znanje in veščine, ki se uporabljajo pri pripravi in izvedbi prevoza vojakov in opreme, notranjega in zunanjega tovorov, in sicer na neurejenih terenih. Usposobljeni so še za pripravo, pripenjanje in odpenjanje tovorov na helikopter, prav tako znajo izbrati ustrezen teren in pripraviti vse za izvedbo helikopterskega prevoza. Ob tem je dodal, da se lahko uporabljajo tudi pri pripravi terenov za pristanek transportnih letal pri zunajletaliških pristankih. Za primer je dal letalo PC-6, ki se uporablja za transport v Slovenski vojski. Komunikacija med posadko helikopterja in pripadniki na tleh poteka čez radijsko postajo običajno v angleškem jeziku, s čimer je zagotovljena mednarodna povezljivost, zlasti kadar sodelujejo tuji helikopterji. Sporazumevanje poteka tudi s signalnimi znaki. Stotnik Pintar je razložil, da stezosledec (angl. Pathfinder) pomaga posadki helikopterja, saj ji posreduje podatke o smeri pristanka, urejenosti

terena, ovirah in grožnjah med pristajanjem ter druge pomembne informacije.

TRENAŽNO STRELJANJE ENOT ZRAČNE OBRAMBE NA REALNE CILJE V ZRAČNEM PROSTORU

Pripadniki enot zračne obrambe iz 1. brigade SV so usposabljanje zračnih sil slovenske in ameriške vojske ter pripadnikov 10. pehotnega polka za izvidovanje, označevanje in kontrolo pristajanj helikopterjev izkoristile tudi za urjenje postopkov zračne obrambe. V usposabljanje je bilo vključenih približno 20 pripadnikov Lahke raketne baterije zračne obrambe (LRBZO) iz rodovskega bataljona 1. brigade SV. Poveljnik poveljniškega voda v enoti nadporočnik Zigmund Balog je razložil, da so v raketni bateriji izvedli trenajžno streljanje na cilje v zračnem prostoru s poljskim trenajžerjem 9F635 Igla. Pripadniki so delovali na realne cilje v zraku, pri čemer so urili postopke zajemanja cilja, lansiranja na helikopter v doletu, vzletu in odhodu. Nadporočnik Balog je poudaril, da so delo organizirali tako, da so na dveh krajih postavili opazovalnici, prvo na Ptujski gori, drugo pa na območju, severno od letališča, medtem ko sta bila raketna položaja oddaljena približno štiri kilometre vzhodno in zahodno od letališča. Na letališču v Moškanjcih so postavili tudi mobilni taktični operativni center (MTOC), v katerem so se pripadniki usposabljali iz postopkov poveljevanja in kontrole v zračni obrambi. Nadporočnik Balog je še povedal, da pripadniki baterije večino urjenj izvedejo na sobnih simulatorjih, zato je priložnost, ko se lahko urijo na realne cilje v zračnem prostoru, dragocena in jo je treba izkoristiti. Vesel je, da bodo lahko letos izvedli še več podobnih usposabljanj, s čimer bodo dvignili raven usposobljenosti v enoti. ■

USPOSABLJANJE JE V GENERACIJI NOVEMBER 2018 USPEŠNO OPRAVILO ŠESTNAJST KANDIDATOV.

NOVI VOJAKI PRISEGLI DOMOVINI

V petek, 15. februarja, je v Vojašnici Janka Premrla Vojka v Vipavi potekala slovesna prisega ob koncu temeljnega vojaškega strokovnega usposabljanja kandidatov za poklicnega vojaka in prostovoljcev na služenju vojaškega roka generacije november 2018. 16 kandidatov je ob prisotnosti najbližjih slovesno prisleglo svoji domovini. Pomembnega dogodka so se udeležili številni svojci, sorodniki in prijatelji, zbrane pa je po pozdravnem nagovoru poveljnika centra in župana Vipave kot slavnostni govornik pozdravil še poveljnik Centra vojaških šol brigadir Milko Petek.

Besedilo: Marko Pišlar
Foto: Bruno Toič

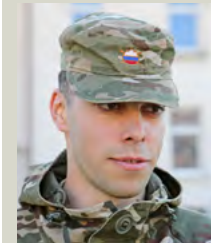
Usposabljanje generacije november 2018, sestavljene izjemoma samo iz kandidatov, je potekalo v Vipavi, in sicer od 5. novembra 2018. Uspešno ga je končalo šestnajst kandidatov. Sedem izmed njih je kandidatov za poklicnega vojaka in devet je kandidatov na prostovoljnem služenju vojaškega roka. Večina kandidatov je prišla v Veščinski center SV v Vipavo, da bi postali vojaki, kar jim je ob pomoči inštruktorjev centra tudi uspelo. Po 14 tednih preizkušenj so postali odgovorni pripadniki SV, ki se ne bojijo vsakodnevnih naporov vojaškega življenja. Za to se je treba zahvaliti tudi njihovim staršem, prijateljem, partnerjem in svojcem, ki so lahko na kandidatu upravičeno ponosni.

Poveljnik Veščinskega centra SV podpolkovnik Iztok Stavanja je v pozdravnem nagovoru povedal, da je slovesna prisega dejanje, ki se je med stoletji ohranjala v vseh vojskah. Ponekod vojaki brez prisega niso bili spoštovani pripadniki družbe, drugod pa je bila manj pomembna. Povsod brez izjeme pa je veljala za častno dejanje obljube, da bo posameznik naredil vse, da bi zaščitil svoj, predvsem pa, interes svoje domovine. Poveljnik je čestital kandidatom za njihov uspeh in povedal: »To je predvsem vaš dan, dan, ko je še posebno lepo biti mlad in poln energije. Dan, ko vam daje življenje pisno potrditev, da ste kos zahtevnim preizkusom, predvsem pa dan, ki dokazuje, da ste trdno za volanom svojega življenja, ki ga usmerjate na pot vsega, kar je

dobro in prav.« Ob tem je še izpostavil, da so kandidati prve strani vojaške zgodbe pisali skupaj z izkušenimi in predanimi inštruktorji Veščinskega centra SV, ki so temelj vsega, za kar si prizadevajo v vipavskem centru. Kandidati so se po njegovih besedah izurili v obvladovanju vojaških veščin tako, da zdaj lahko opravljajo vse zahtevne naloge. Podpolkovnik Stavanja je povedal, da so od kandidatov zahtevali najboljše, jih urili v različnih veščinah, jim dajali obveznosti in jih pogosto psihično ter fizično utrudili. Veliko jih je tako spoznalo, da življenje v vojski ni preprosto. Naučili so se skupinskega dela, dobili dodaten občutek za red in odgovornost ter izboljšali telesno pripravljenost. Spoznali so ne le sovojake, temveč tudi sebe, in se izurili v veščinah, ki jim bodo koristile tudi v civilnem življenju. Poveljnik Veščinskega centra SV je ponosen, saj je od inštruktorjev izvedel, da so razumeli, potrpežli in včasih tudi stisnili zobe. »Mi, vojaki, to zmoremo in znamo,« je še dopolnil podpolkovnik Stavanja, ki upa, da se bodo pripadniki spominjali lepih trenutkov in ohranili trdne prijateljske vezi ter misel, da smo enotni najmočnejši. Pripadnost enoti, spoštovanje vojaških vrednot in tovarištvo so vrline, po katerih slovi Veščinski center SV, katerega

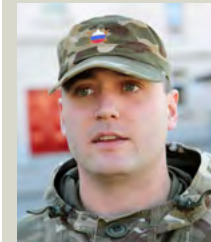
zato ne dvomi, da se sodelovanje ne bi nadaljevalo tudi v prihodnosti. Z občani so celo dogovorjeni, kako sodelovanje dvigniti na višjo raven. Kot župan Vipave in državljan Slovenije si želi, da bi bila Slovenska vojska številčnejša, da bi se zanjo našlo več denarja, s čimer bi bili slovenski vojaki še boljše usposobljeni in sodobneje opremljeni. Slavnostni govornik na slovesnosti poveljnik Centra vojaških šol brigadir Milko Petek ohranja čas, ko se je prvič srečal z uniformo, v lepih spominih. Nepozabni so učenje v razredu, usposabljanja na terenu in številna nova prijateljstva. Dodal je, da se po več kot trimesečnem usposabljanju za kandidate končuje zahtevno delo. Na žalost te poti niso vsi uspešno končali, saj ni tako preprosta. Brigadir Petek je omenil, da jih bodo novo znanje, vzpostavljena in razširjena socialna mreža ter prijateljstva spremljali vse življenje in jim zagotavljali temelje za reševanje izzivov v prihodnosti. Kandidati so lahko upravičeno ponosni nase, pridobljeno znanje pa lahko koristno uporabijo tako na poklicni poti kot v zasebnem življenju. Brigadir Petek je poudaril, da naj bo prisega domovini zanje lep in trajen spomin, saj se zgodi samo enkrat. Omenil je še, da sta v uspehe Centra vojaških šol in Slovenske vojske vtkana delo in prizadevnost pripadnikov Veščinskega centra SV, zato se je zahvalil za odlično opravljeno delo, ki ga ne bi bilo brez pripravljenosti in sodelovanja drugih posameznikov in enot iz sestave Centra vojaških šol ter sil SV. Poudaril je pomen sodelovanja Slovenske vojske z lokalnim okoljem. Upa, da bodo Veščinski center SV, Občina Vipava in krajanje razvijali svoje odlično sodelovanje, iskali skupne točke in načine sobivanja ter sodelovanja, tako da bi lahko drug drugemu pomagali pri doseganju posameznih in skupnih ciljev. Kandidatom, ki so prisegli domovini, je ob koncu zaželel vse dobro na njihovi nadaljnji poti in se jim zahvalil za dobrodošlico v službi domovine. Staršem, svojcem, partnerjem in prijateljem pa se je zahvalil za podporo, ki si je želi tudi v prihodnosti. ■

PODPIS PRISEGE
DOMOVINI

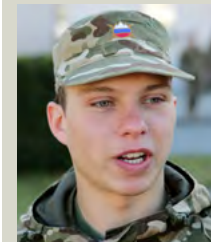
**KLEMEN KORDIŠ,
KANDIDAT ZA
POKLICNEGA
VOJAKA**

Program usposabljanja je bil primerno zahteven, saj smo se veliko naučili. Pohvalil bi zlasti inštruktorje Veščinskega centra SV, ki so imeli profesionalen odnos. Tudi na druge vojake sem ponosen, saj smo se kot kolektiv dobro ujeli.

**NEJC LENART,
KANDIDAT NA
PROSTOVOLJ-
NEM SLUŽENJU
VOJAŠKE-
GA ROKA**

Usposabljanje v Vipavi mi je bilo zelo všeč. Nikoli nam ni bilo dolgčas, saj so inštruktorji zmeraj poskrbeli, da je bilo zanimivo. Vse to je podkrepilo našo delovno vlogo in nas dodatno motiviralo. Usposabljanje si bom najbolj zapomnil po vojaki, s katerimi smo postali kot velika družina.

**UROŠ CESAR,
KANDIDAT ZA
POKLICNEGA
VOJAKA**

Usposabljanje v Veščinskem centru si bom najbolj zapomnil po prijateljih, ki sem jih spoznal, ter po močni burji, ki nas je spremljala med delom. Program usposabljanja mi je bil všeč, saj smo veliko streljali in predvsem urili taktične postopke na terenu.

VOJAŠKA OPERACIJSKA RAZISKAVA IN EKSPERIMENT: MODELIRANJE SIL JURIJ 2019

Prvi poskus uporabe simulacijskega sistema JCATS v vojaškem procesu odločanja

Skupina za taktiko Katedre vojaških ved Centra vojaških šol, Enota za raziskave in simulacije Centra za združeno usposabljanje in slušatelji 23. generacije Višjega štabnega tečaja Poveljniško-štabne šole so konec januarja v Postojni izvedli vojaško operacijsko raziskavo in eksperiment Modeliranje sil Jurij 2019. Operacijsko raziskovanje in eksperimentiranje je potekalo v simulaciji JCATS (Joint Conflict And Tactical Simulation) po scenariju preigravanja možnosti delovanj, oblikovanih v štabnem procesu sprejemanja odločitve. Interaktivno oblikovanje taktičnih rešitev v štabnem procesu je inovativen pristop uporabe simulacijskih sistemov v Slovenski vojski. Sodelovanje med Centrom za združeno bojevanje in Centrom vojaških šol na področju raziskav ter izmenjav izkušenj in izvajanje skupnih aktivnosti v procesu vojaškega izobraževanja ter usposabljanja spodbujata razvijanje trajnega znanja pri udeležencih oziroma slušateljih.

Besedilo: major Anton Ribič, Katedra vojaških ved, CVŠ
Foto: udeleženci vaje

Poveljniško-štabna šola Centra vojaških šol je izvajalka nadaljnega izobraževanja častnikov Slovenske vojske in drugih delavcev Ministrstva za obrambo RS na vojaških dolžnostih. Skladno s trendi razvoja vojaškega izobraževanja in usposabljanja Natovih držav članic usmerja aktualizacijo vsebin izvajanja programov za častnike Slovenske vojske. Nosilec predmetnih vsebin v 23. generaciji Višjega štabnega tečaja je postavila izziv, da bi pri izvedbi pouka razvili čim več kritičnega mišljenja in trajnega znanja udeležencev programa šolanja. V izvedbo vsebin programa se vključujejo pripadniki Katedre vojaških ved in drugih organizacijskih enot.

Skupina za taktiko Katedre vojaških ved je pri predmetu Taktika II v učni proces uspešno uvedla metodi sodelovalnega ter izkustvenega učenja. Metodi sta pomembni za razvijanje trajnostnega znanja in sposobnosti ter večšin reševanja taktičnih problemov. V izvajanje vsebin programa Višjega štabnega šolanja pri predmetu Taktika II je vključila več ustvarjalnih dejavnosti, povezanih z uporabo metod vojaških ved. V izvedbo učne taktične vaje reševanja problemov in odločanja je vpeljala metodo operacijskega raziskovanja in eksperimenta.

Temeljni namen uvedbe vojaške operacijske raziskave in eksperimenta v izvajanje programa Višjega štabnega šolanja je udeležencem predstaviti metodo operacijskega raziskovanja oboroženega boja in jih pritegniti k izvajanju eksperimentov. Za doseganje tega učnega cilja je Enota za raziskave in simulacije oblikovala in optimizirala rešitve modeliranja bojevanja sil v simulacijskem sistemu JCATS ter pripravila načrt

izvedbe preizkusa. Tako sta bila po več letih izvajanja računalniško podprtih vaj v procesu vojaškega izobraževanja in usposabljanja po programu Višjega štabnega šolanja pri predmetu Taktika II konec januarja izvedena prva operacijska raziskava in eksperiment Modeliranje sil Jurij 2019. Cilj operacijske raziskave je bil analizirati odvisnosti med skupnim učinkom in množico dejavnikov, ki vplivajo na uspešnost doseganja cilja vojaških aktivnosti, in sicer glede na čas, prostor in uporabljeno vojaško silo. Z modeliranjem bojevanja so udeleženci pri izvajanju štabnega procesa sprejemanja odločitve razvijali taktično mišljenje. To je potekalo v sodelovanju s procesom spoznavanja štabnih funkcij in njihovih dejavnosti v vojaškem procesu odločanja. Preigravanje odločitve se je najprej izvajalo po metodi vojne igre na modelu, na katerem so udeleženci aktivno oblikovali, modelirali, opazovali ter analizirali igro. V drugi fazi je preigravanje potekalo s simulacijskim sistemom JCATS, pri katerem so udeleženci preigravanje iste situacije spremljali na računalniškem zaslonu in ocenjevali posledice sprejete odločitve.

Eksperiment je obsegal tudi preizkus uporabe simulacije JCATS za oblikovanje taktičnih rešitev v štabnem procesu sprejemanja odločitve. Z interaktivnim preigravanjem oblikovanih možnosti delovanja vojaškega procesa odločanja so se po uveljavljeni metodi vrednotile možnosti, prav tako je bilo treba izbrati najboljše taktične rešitve problema. To je bil tudi prvi poskus uporabe simulacijskega sistema JCATS v vojaškem procesu odločanja. Eksperiment je potrdil uporabnost simulacije kot orodja, ne glede na to, da je potekal

brez preverjanja celovitosti rešitve v procesu vodenja enot.

Izvedba modeliranja bojevanja je pokazala, da brez znanja v izvedbi vojne igre na modelu ocenjevanje posledic sprejete odločitve s simulacijskim sistemom JCATS ni mogoče. Čeprav so udeleženci pri preigravanju na modelu aktivnejši in ustvarjalnejši, so manj eksperimentirali in bolj uporabljali uveljavljene šablonske rešitve. Udeleženci so pri ocenjevanju sprejete odločitve s simulacijskim sistemom JCATS izražali inovativnejše in izvirnejše zamisli ter željo po eksperimentiranju. Simulacija namreč omogoča modeliranje neomejenega števila položajev in vojskujočih se strani, ki so med seboj v različnih odnosih. Izkazalo se je tudi, da JCATS omogoča kakovostnejšo izvedbo preigravanja vojaškega delovanja

in iskanja najboljše mogoče rešitve. Simulacija JCATS upošteva vso celovitost opredeljenih okoliščin reševanja taktične situacije in medsebojnih odvisnosti elementov, kot so čas, prostor, velikost enot, oborožitve in drugo, medtem ko jih ljudje le stežka. Metoda je primerna tako za spoznavanje splošnih načel bojevanja kot za iskanje novih konceptualnih rešitev in ocenjevanje primernosti njihove uporabe.

Vojaška operacijska raziskava in eksperiment Modeliranje sil Jurij 2019 je potrdila, da je za razvijanje ustvarjalnega in kritičnega mišljenja primernejša metoda operacijskega raziskovanja kot izvedba računalniško podprte vaje. Izkušnje namreč kažejo, da je izvedba računalniško podprtih vaj praviloma manj primerna za udeležence vojaških programov izobraževanja,

ki še niso izurjeni za opravljanje štabnih nalog. Zato je tudi v prihodnosti treba v procesu vojaškega izobraževanja bistveno več pozornosti nameniti operacijskemu raziskovanju, s katerim si bodo častniki pridobili izkušnje in spoznanja, da bodo lahko podpirali svoje odločitve. Izvajanje postopkov eksperimentiranja, ko lahko udeleženci preučujejo koncepte, zamisli, postopke, procese, tehnična sredstva in drugo, pa je za storilnostno naravno ter izkustveno učenje najpomembnejše. Prav zaradi razvijanja trajnega znanja udeležencev je treba operacijsko raziskovanje in eksperimentiranje vključevati v procese vojaškega izobraževanja in usposabljanja častnikov na vseh ravneh.

Modeliranje sil kot eksperiment je za Enoto za raziskave in simulacije pomenil nov in pomemben korak pri uporabi simulacijskih sistemov. Enota s svojimi orodji intenzivno sodeluje v delovni skupini Nato MSG-155 (Big data & Data Farming Services for Analysis and Simulation-Based Decision Support), kjer razvija slovenski koncept, kako uporabiti veliko podatkov pri podpori bojnemu odločanju. Opisan primer uporabe simulacije JCATS je nov način uporabe programskega orodja, namenjenega izvedbi računalniško podprtih vaj v procesu sprejemanja bojnih odločitev. ■

PREIGRAVANJE
MOŽNOSTI
DELOVANJA NA
MODELU

USPOSOBILI NOVE SOKOLE

Od 4. do 15. februarja je v Vojašnici Franca Uršiča v Novem mestu potekalo vstopno usposabljanje pripadnikov 10. pehotnega polka 1. brigade SV z imenom Sokolov let. Desetdnevno usposabljanje se je udeležilo 35 novih pripadnic in pripadnikov 10. pehotnega polka. Vodja usposabljanja višji štabni vodnik Matevž Špindler je ocenil, da so pripadniki visoko motivirani za delo, čeprav so med enoletnim delom v Slovenski vojski pridobili že veliko vojaškega znanja in praktičnih izkušenj. Udeležence smo obiskali v novomeški vojašnici, kjer so na vadišču urili postopke pehotnega vojaka na terenu.

Besedilo: Marko Pišlar
Foto: Bruno Toič

Z USPOSABLJANJEM POENOTILI ZNANJE IN USPOSOBILI NOVE VOJAKE

Vstopno usposabljanje novih pripadnikov v 10. pehotnem polku 1. brigade SV pote-ka vsako leto enkrat ali dvakrat, kar je od-visno od števila novih pripadnikov v enoti. Vodja usposabljanja Sokolov let višji štab-ni vodnik Matevž Špindler iz 10. pehotnega polka je omenil, da tako ohranjajo tradicijo sokolov in spomin na 10. bataljon za medna-rodno sodelovanje, ki se je kot prva povsem profesionalna enota SV oblikoval leta 1996 z namenom sodelovanja v operacijah v pod-poro miru in za naloge obrambe domovine. Višji štabni vodnik Špindler je še poudaril pomemben cilj usposabljanja, da novi pri-padniki enote poenotijo znanje in se uspo-sobijo za delo v enoti. Po uspešno končanem

usposabljanju na slovesnosti ob koncu prej-mejo simbol enote rdečo baretko, ki jo nosijo ponosno na zgodovino in svoje dosežke.

NOVI PRIPADNIKI SI MORAJO RDEČO BARETKO PRISLUŽITI

Letošnje usposabljanje Sokolov let je pote-kalo od 4. do 15. februarja v Vojašnici Fran-ca Uršiča v Novem mestu in njegovi okolici. Sodelovalo je 35 novih vojakov v 10. peho-tnem polku. Kot je poudaril višji štabni vo-dnik Špindler, so kandidati na usposabljanju večinoma novinci, saj jih je večina opravi-la temeljno in osnovno vojaško strokovno usposabljanje v Vipavi, v enoti pa so zapo-sleni le krajši čas. Z usposabljanjem si mora-jo prislužiti rdečo baretko, pokazati pripra-vljenost za delo, zavzetost in motiviranost ter željo po pripadnosti enoti. Samo tako lahko

postanejo polnopravni pripadniki enote. Višji štabni vodnik Špindler je povedal, da so med usposabljanjem imeli le nekaj odstopov, vsi razlogi zanje pa so bili upravičeni.

PRI USPOSABLJANJU Poudarjeno PRAKTIČNO DELO NA TERENU

Letošnje usposabljanje Sokolov let je kot v preteklosti obsegalo spoznavanje vojaških veščin, kondicijsko vadbo, postrojitvena pra-vila, kodeks vojaške etike in spoznavanje osnovnih taktičnih veščin pehotnega vojaka na terenu. Pripadniki so se seznanili tudi z zgodovino enote in vrednotami 10. pehotne-ga polka. Višji štabni vodnik Špindler je raz-ložil, da delo na usposabljanju poteka 12 ur na dan, torej od 7. ure zjutraj do 19. ure zve-čer. Po končanih aktivnostih so vojaki pro-sti. Veliko jih izkoristi priložnost in prenoči v vojašnici, drugi pa gredo domov. Kot je še po-vedal, je pri usposabljanju poudarjeno pred-vsem terensko praktično delo. Tudi izvajal-ci usposabljanja so izkušeni inštruktorji 10. pehotnega polka, ki poleg izvedbe sodelujejo pri pripravi programa. Njihov skupni cilj je, da svoje bodoče sodelavce čim bolje usposo-bijo za delo v enoti.

USPOSABLJANJE URESNIČILO ZAČETNA PRIČAKOVANJA

Med 35 udeleženci usposabljanja za pridobi-tev rdeče baretkke Sokolov let je bila še z nekaj vojakinjami iz 10. pehotnega polka tudi vo-jakinja Ana Košir. Povedala je, da je vese-la udeležbe na usposabljanju, zaradi česar si bo lahko zaslužila enakovredno mesto med sokoli. V Slovenski vojski dela že dve leti, in sicer ves čas v 10. pehotnem polku v Ljublja-ni. V tem času še ni opravila usposabljanja za pridobitev rdeče baretkke. Glede na nekatere pretekle izkušnje s podobnih usposabljanj je lahko obnovila znanje, veliko znanja je tudi izpopolnila. Meni, da je usposabljanje pre-cej naporno, vendar zelo zanimivo. Razloži-la je, da je zahtevnost aktivnosti enaka tako za fante kot za dekleta, zato med njimi gle-de dela ni razlik. Vsi so visoko motivirani, zato nimajo težav. Na usposabljanje za rdečo bar-etko se posebej ni pripravljala, saj je bila v okviru svoje enote že vključena v izvedbo ve-liko operativnih nalog, kot so na primer pa-trulje in straže, zaradi česar ni imela časa za kondicijske priprave. Z veliko vojaki na uspo-sabljanju se pozna že od prej, saj se z njimi srečuje v ljubljanski vojašnici ali jih pozna že iz Vipave. Usposabljanje je večinoma uresni-čilo njena pričakovanja, zato ji ni žal, da je lahko na njem sodelovala.

Vojak Rok Božič iz 10. polka je v Slovenski vojski zaposlen manj kot eno leto. Pred tem je kot vojak prostovoljec odslužil vojaški rok. Pripadnik sokolov je že od svojega vstopa v Slovensko vojsko. Tudi on je usposabljanje za pridobitev rdeče baretkke ocenil kot zelo kori-stno, saj je na njem pridobil novo znanje. Po-zitivno je, da se z večino pozna že od prej, kar pripomore k večji kohezivnosti enote in laž-jemu delu. V zadnjem času je preživel veliko delovnih dni na patroljah in stražah, zato je vesel, da je sodeloval na usposabljanju in iz-vajal praktične postopke vojaka na terenu. Čeprav bo po končanem usposabljanju pri-dobil rdečo baretko, si želi, da bi delal v vo-jaški policiji. ■

URJENJE VEŠČIN PEHOTNEGA VOJAKA NA TERENU

OBJAVE MINISTRSTVA ZA OBRAMBO

Št. 334, februar 2019

5626.
Na podlagi 54. člena Zakona o obrambi [Uradni list RS, št. 103/04 - uradno prečiščeno besedilo] in 1. odstavka 80. člena Pravilnika o priznanjih Ministrstva za obrambo [Uradni list RS, št. 41/07, 4/11, 86/11, 105/13 in 37/15] izdajam
ODREDBO
o podelitvi priznanj Ministrstva za obrambo
MEDALJO ZA MEDNARODNO SODELOVANJE II. STOPNJE
prejme:
polkovnik FRANCESCO GRECO, 1972, Italija
Številka: 094-2/2018-33
Datum: 9. 11. 2018
Karl ERJAVEC
MINISTER

5627.
Na podlagi 54. člena Zakona o obrambi [Uradni list RS, št. 103/04 - uradno prečiščeno besedilo] in 1. odstavka 80. člena Pravilnika o priznanjih Ministrstva za obrambo [Uradni list RS, št. 41/07, 4/11, 86/11, 105/13 in 37/15] izdajam
ODREDBO
o podelitvi priznanj Ministrstva za obrambo
MEDALJO ZA MEDNARODNO SODELOVANJE II. STOPNJE
prejme:
podpolkovnik MASSIMO VEGGETI, 1972, Italija
Številka: 094-2/2018-34
Datum: 9. 11. 2018
Karl ERJAVEC
MINISTER

5628.
Na podlagi 54. člena Zakona o obrambi [Uradni list RS, št. 103/04 - uradno prečiščeno besedilo] in 1. odstavka 80. člena Pravilnika o priznanjih Ministrstva za obrambo [Uradni list

MEDALJO ZA MEDNARODNO SODELOVANJE III. STOPNJE
prejme:
sionik FRANCESCO NICOLO PIRRONTI, 1988, Italija
Številka: 094-2/2018-38
Datum: 26. 11. 2018
Karl ERJAVEC
MINISTER

5631.
ODREDBO
O IZREDNEM NAPREDOVANJU VVU V RAZREDU OB UPOKOJITVI
napredovanje v XIII. razred:
Zdravko KREFT, 1961

Številka: 811-10/2018-15
Datum: 30. 11. 2018
Karl ERJAVEC
MINISTER

5632.
Na podlagi prvega odstavka 45. člena Zakona o službi v Slovenski vojski [Uradni list RS, št. 68/07] in Kriterijev za izredna povišanja vojaških oseb v činu ob upokojitvi [števila 811-11/2018-1, z dne 6. junija 2018] izdajam
ODREDBO
O IZREDNEM POVIŠANJU ČASTNIKOV OB UPOKOJITVI
I. v čin podpolkovnika:
Valter BOŠTJANČIČ, 1957

II. v čin majorja:
Darko SKOK, 1963
Srežana ŠKRLEC, 1961
Številka: 811-10/2018-16
Datum: 3. 12. 2018
Karl ERJAVEC
MINISTER

5633.
Na podlagi člena 63.a Zakona o obrambi [Uradni list RS, 103/04 - uradno prečiščeno besedilo, št. 138/04 - skl. US, 53/2005 - skl. US, 96/12 - ZPIZ-2, 95/15] in 3. člena Uredbe o vojaških uslužbenčih [Uradni list RS, št. 54/03, 119/07 in 88/15] izdajam
ODREDBO
O POTRDIITVI RAZREDA VIŠJIM VOJAŠKIM USLUŽBENCEM
I. potrditev XIII. razreda:
Ivan ARH, 1975

II. potrditev IX. razreda:
Andrej HAREJ, 1981
Andraž HOČEVAR, 1991
Klavdija ŠTIH, 1989
Matja VIDIČ, 1987
Natalija VRATINČIČ, 1984
Številka: 811-10/2018-17
Datum: 3. 12. 2018
Karl ERJAVEC
MINISTER

5634.
Na podlagi 54. člena Zakona o obrambi [Uradni list RS, št. 103/04 - uradno prečiščeno besedilo] in 1. odstavka 80. člena Pravilnika o priznanjih Ministrstva za obrambo [Uradni list RS, št. 41/07, 4/11, 86/11, 105/13, 37/15 in 72/18] izdajam
ODREDBO
o podelitvi priznanj Ministrstva za obrambo
I. SREBRNO MEDALJO SLOVENSKE VOJSKE
prejme:
Liliana BROŽIČ, 1967

II. SREBRNO MEDALJO ZA ZNANSTVENORAZISKOVALNE DOSEŽKE FRIDOLIN KAVČIČ
prejme:
Branimir FURIAN, 1963

III. PLAKETO ZA SODELOVANJE
prejmeja:
Damir ČRNČEC, 1973

Maja GARB, 1968
Vladimir PREBILIČ, 1974
Uroš SVETE, 1975
Alejz ŠTEINER, 1957

Številka: 094-2/2018-39
Datum: 3. 12. 2018
Karl ERJAVEC
MINISTER

5635.
Na podlagi prvega odstavka 45. člena Zakona o službi v Slovenski vojski [Uradni list RS, št. 68/07] in Kriterijev za izredna povišanja vojaških oseb v činu ob upokojitvi [števila 811-11/2018-1, z dne 6. junija 2018] izdajam
ODREDBO
O IZREDNEM POVIŠANJU PODČASTNIKOV OB UPOKOJITVI
I. v čin praporščaka:
Marian PETEK, 1963

II. v čin štabnega vodnika:
Željko SREČKOVIČ, 1960
Arpad TORMA, 1963
Franc VIDMAR, 1960
Številka: 811-10/2018-18
Datum: 6. 12. 2018
Karl ERJAVEC
MINISTER

5636.
Na podlagi 46. člena Zakona o službi v Slovenski vojski [Uradni list RS, št. 68/07] in člena 15.a Uredbe o činih in poviševanju v Slovenski vojski [Uradni list RS, št. 99/02, 87/05, 34/06, 116/07 in 39/15] izdajam
UGOTOVITVENI AKT O ODPOVEDI ČINU IN ODREDBO O PRIZNANJU ČINA
I. Ugolovi se, da se je Slavko KRAJNČIČ, rajen leta 1970, dne 24. 10. 2018, pisno odpovedal osebnemu činu poročnika.
II. Slavku Krajnčiču se prizna čin višjega vodnika.
Številka: 811-1/2018-97
Datum: 6. 12. 2018
Karl ERJAVEC
MINISTER

5637.
Na podlagi 54. člena Zakona o obrambi [Uradni list RS, št. 103/04 - uradno prečiščeno besedilo] in 1. odstavka 80. člena Pravilnika o priznanjih Ministrstva za obrambo [Uradni list RS, št. 41/07, 4/11, 86/11, 105/13, 37/15 in 72/18] izdajam
ODREDBO
o podelitvi priznanj Ministrstva za obrambo
VELIKO SABLJO MINISTRSTVA ZA
prejme:
Robert GLAVAŠ, 1962

Številka: 094-2/2018-41
Datum: 12. 12. 2018
Karl ERJAVEC
MINISTER

5638.
Na podlagi tretjega in petega odstavka 62. člena Zakona o obrambi [Uradni list RS, 103/04 - uradno prečiščeno besedilo, št. 138/04 - skl. US, 53/2005 - skl. US, 96/12 - ZPIZ-2, 95/15] in 5. člena Uredbe o činih in poviševanju v Slovenski vojski [Uradni list RS, št. 99/02, 87/05, 34/06, 116/07 in 39/15] izdajam
ODREDBO
O PODELITVI ČINA VODNIKA 34. GENERACIJI ŠOLE ZA PODČASTNIKE
Mihael DERVARIČ, 1986
Denis DEŽMAN, 1990
Aleš FRANKO, 1990

Mitja HUDELJA, 1988
Žan JOVANOVIČ, 1989
Kewin JUG, 1987
Tomaž KOJAR, 1990
Luka KORAC, 1984
Rok MAVRIN, 1988
Miha MOČNIK, 1988
Peter OREŠNIK, 1987
Jure PAVLIN, 1984
Nace ŠILC, 1984
Gregor TOMIČ, 1984
Matjaž WITWICKY, 1984
Uroš ZAKRAJŠEK, 1990
Erik ŽERJAV, 1992

Številka: 811-10/2018-21
Datum: 14. 12. 2018
Karl ERJAVEC
MINISTER

5639.
Na podlagi tretjega in petega odstavka 62. člena Zakona o obrambi [Uradni list RS, 103/04 - uradno prečiščeno besedilo, št. 138/04 - skl. US, 53/2005 - skl. US, 96/12 - ZPIZ-2, 95/15] ter 6. člena Uredbe o činih in poviševanju v Slovenski vojski [Uradni list RS, št. 99/02, 87/05, 34/06, 116/07 in 39/15] izdajam
ODREDBO
O PODELITVI ČINA POROČNIKA 30. GENERACIJE ŠOLE ZA ČASTNIKE

SKUPNO URJENJE POSADK VOJAŠKIH LADIJ

Od 18. do 22. februarja je v teritorialnih vodah Slovenije in v mednarodnih vodah potekalo taktično urjenje Ladja 2019, na katerem sta sodelovali posadki večnamenska ladje Triglav 11 in hitre patroljne ladje Ankaran 21 iz sestave 430. mornariškega divizionu SV. Posadki obeh vojaških plovil sta se ob podpori letal in helikopterja 15. polka vojaškega letalstva urili v postopkih združenega bojevanja, zlasti za obrambo pred napadi iz zraka, in v aktivnostih iskanja ter reševanja na morju. Šlo je za eno izmed rednih letnih aktivnosti, s katero mornariška enota SV vzdržuje in izpopolnjuje usposobljenost ladijskih posadk na obeh vojaških plovilih.

Besedilo: Marko Pišlar

Foto: Bruno Toič

URJENJA LADIJSKIH POSADK POTEKAJO VSAKO LETO

V 430. mornariškem divizionu SV usposobljenost ladijskih posadk vzdržujejo z udeležbo na mednarodnih pomorskih vajah, kot sta na primer vaja jadransko-jonske pobude Adrion Livex ali skupna pomorska vaja s pripadniki mornarice vojske Črne gore Adrian Pool, ter s taktičnim urjenjem posadk z imenom Ladja, ki poteka vsako leto. Poveljnik hitre patroljne ladje Ankaran 21 poročnik fregate Grega Tušar je povedal, da so večino vadbenih aktivnosti med urjenjem izvedli med 19. in 21. februarjem, čeprav je urjenje trajalo več dni. Med pripravami na urjenje Ladja 2019 so izvedli kar dve koordinaciji s 15. polkom VL že med načrtovanjem aktivnosti. Težišče praktičnega dela se je začelo 19. februarja s streljanjem na morju, ki pa so ga morali zaradi vremenskih razmer odpovedati. Ladji sta se zato vrnili v slovenske teritorialne vode, kjer sta izvajali aktivnosti patroljiranja in izvidovanja območja, s katerima sta se pripravljali za drugi dan urjenja, ki je bil namenjen izvajanju bojnih postopkov pri iskanju in reševanju na morju. Aktivnosti bojnega reševanja na morju so potekale z vojaškim helikopterjem Bell-412 in ob podpori dveh letal Pilatus PC-9M, ki sta zagotavljali zračno podporo aktivnostim ladje na morju. V drugem delu urjenja sta letali simulirali zračne napade na ladjo, ki se je morala s hitrimi manevri in uporabo ladijske oborožitve obraniti pred pretečo nevarnostjo iz zraka. Tretji dan urjenja je bil namenjen izvajanju bojnega streljanja v mednarodnih vodah z ladijsko oborožitvijo obeh ladij, to je s puško-mitraljezom FN MAG 7,62 milimetra, mitraljezom MTPU 14,5 milimetra ter šestcevnim avtomatskim topom AK-306 30 milimetrov. V nadaljevanju sta posadki ladje Triglav in Ankaran urili plutje v različnih formacijah in se s spremembo formacij ter manevri poskušali znova obraniti pred simuliranimi letalskimi napadi dveh letal Pilatus PC-9M.

POVELJNIK LADJE
ANKARAN 21
JE NA ODPRTEM
POVELJNIŠKEM MOSTU
USMERJAL DELO
POSADKE.

REŠEVANJE SESTRELJENEGA PILOTA NA MORJU OB PADCU VOJAŠKEGA LETALA

Vaja iskanja in reševanja na morju, ki je potekala drugi dan urjenja, je predvidevala padec vojaškega zračnega plovila v morje,

na kar se je odzvala ladja Ankaran s hitrim prihodom na kraj dogodka. Ob prihodu so pripadniki z ladijsko oborožitvijo najprej poskrbeli za zavarovanje območja proti odprtemu morju, dve letali Pilatus PC-9M pa sta s preleti iz zraka podpirali načrtovane

aktivnosti na morju. Pred priletom helikopterja Bell-412 je član posadke ladje Ankaran v morje odvrigel dimno bombo, s katero je označil mesto doskoka potapljačev. Na to mesto se je spustil helikopter samo nekaj metrov nad morsko gladino. Iz njega so v

dveh naletih helikopterja skočili po trije potapljači, ki so rešili ponesrečence iz razbitin letala, jih z medicinskim tehnikom na krovu potapljaškega čolna oskrbeli ter jih nato prepeljali v nadaljnjo oskrbo na vojaško ladjo Ankaran.

POLEG SKUPINSKIH URJENJ IZVEDLI TUDI INDIVIDUALNA URJENJA ČLANOV POSADK

V urjenje Ladja 2019 sta bili vključeni posadki obeh vojaških ladij, pri čemer je bila ladja Triglav 11 tudi poveljniška ladja. Poročnik fregate Tušar je pojasnil, da so aktivnosti obsegale tudi individualno urjenje posameznika, saj so se člani posadk urili tudi iz postopkov bojne odpornosti in opazovanja, s čimer so poskrbeli za varno plovbo. Ob tem je še povedal, da imajo člani posadk v povprečju več kot štiri leta izkušenj z delom na vojaških ladjah, zato je predstavljalo urjenje večini samo osvežitev znanja. Zelo je zadovoljen z delovno vnetostjo članov posadke, saj so vsi pokazali visoko motivacijo in ustrezno raven pripravljenosti za delo. Večjih težav niso imeli, saj je bila koordinacija aktivnosti dobro in skrbno načrtovana. Nekoliko jim je ponagajalo vreme, zato so vadbene aktivnosti delno prilagajali trenutnim vremenskim razmeram na morju. Poveljnik ladje Ankaran je pojasnil, da so največ pozornosti namenili varnosti posadk in ladje ter drugih plovil na morju. Brez težav je potekala tudi koordinacija posadke na ladji s piloti v letalih in helikopterju. Poročnik fregate Tušar je razložil, da skrbi za komunikacijo radarist, ki opravlja tudi delo vezista na ladji. Ta je z radijsko napravo zagotovil zvezo med ladjo in drugimi udeleženci urjenja v zraku, torej s posadkami vojaških letal Pilatus PC-9M in helikopterja Bell-412. Njegova naloga je bila, da jih obvesti o začetku in koncu aktivnosti ter morebitnih vmesnih prekinitvah. Letalci so sicer podobno kot ladja izvajali aktivnosti samostojno in neodvisno. Vsa komunikacija ladje z letalstvom je potekala v angleškem jeziku, saj mornariška enota skladno z Natovimi standardi uporablja na mednarodnih vajah in aktivnostih angleščino. Poročnik fregate Tušar je poudaril, da se tako razvija povezljivost, ki je zelo pomembna za delo pripadnikov vojaške mornariške enote v mednarodnem okolju. ■

IZSKOK POTAPLJAČEV IZ HELIKOPTERJA BELL-412 V MORJE

LADIJSKI STRELCI SO SE URILI V POSTOPKIH OBRAMBE OB SIMULIRANEM NAPADU LETAL PILATUS IZ ZRAKA.

USPEŠNOST IN UČINKOVITOST DELOVANJA OBRAMBNIH ATAŠEJEV

Delovna mesta obrambnih diplomatskih predstavnikov in drugih uslužbencev na obrambnem področju v okviru diplomatsko-konzularnih predstavništev RS so večinoma sistemizirana v Direktoratu za obrambno politiko oziroma Sektorju za multilateralo in obrambno diplomacijo.¹ Od napotitve prvega obrambnega atašaja na Madžarsko leta 1994 se je število napotenih obrambnih atašajev ves čas spreminjalo.

Besedilo: polkovnik Zlatko Vehovar
Foto: Bruno Toič

V začetnih letih se je mreža obrambnih atašajev samo širila. Širjenje je bilo izrazitejše po letu 2005 predvsem na območju Zahodnega Balkana, in sicer leta 2005 v Srbiji, leta 2006 v Makedoniji in leta 2007 v Črni gori. Od leta 2008 se določena mesta že zapirajo, predvsem zaradi vse bolj omejenih finančnih in drugih virov. O zaprtju določene lokacije se odloča na podlagi več meril, na primer zaradi zemljepisne bližine, obsega bilateralnega sodelovanja z neko državo, relevantnosti oziroma dodane vrednosti za obrambni sistem RS ipd. Tako so se zaprla mesta obrambnih atašajev v Londonu, Parizu, Zagrebu, Dunaju, Budimpešti, Skopju in Podgorici, na novo pa sta se odprli delovni mesti v Pekingu in pozneje v Ankari. Slovenija tako ni ostala samo brez svojih predstavnikov v teh državah, temveč je nastala praznina tudi v državah nerezidenčnih akreditacij. To se je pozneje poskušalo blažiti z dodatnimi koakreditacijami rezidenčnih atašajev in vzpostavljanjem t. i. gostujočih atašajev, najprej za Avstrijo, Švico in Norveško, pozneje pa tudi za Hrvaško in Madžarsko. Republika Slovenija ima danes osem rezidenčnih obrambnih atašajev in dva gostujoča. Obrambne atašeje ima akreditirane v 20 oziroma 21 državah, če prištejemo še obrambnega svetovalca v Črni gori. Slovenski rezidenčni obrambni atašaji so v:

- Italiji (od leta 1998) in nerezidenčni v Španiji,
- Zvezni republiki Nemčiji (od leta 1997) in nerezidenčni na Poljskem in Danskem,
- ZDA (od leta 1995) in nerezidenčni v Kanadi, pred tem tudi v Argentini,
- LR Kitajski (od leta 2008),
- Ruski federaciji (od leta 2002),
- Srbiji (od leta 2005) in nerezidenčni v Romuniji in Makedoniji,
- Bosni in Hercegovini (od leta 1996),
- Turčiji in nerezidenčni v Libanonu, pred tem tudi v Azerbajdžanu.

Dodatno sta bili ustanovljeni dve delovni

mesti t. i. gostujočih obrambnih atašajev za:

- Avstrijo, Švico in Združeno kraljestvo ter
- Hrvaško in Madžarsko.²

NALOGE SLOVENSКИH OBRAMBNIH DIPLOMATSKIH PREDSTAVNIKOV

Naloge slovenskih obrambnih diplomatskih predstavnikov so opredeljene v Pravilniku o uslužbencih na obrambnem področju, ki začasno opravljajo delo v diplomatskih predstavništvih Republike Slovenije v tujini iz leta 2011.³ Pravilnik neposrečenega naslova je kompromisni rezultat dolgotrajnih, skoraj dolgoletnih, usklajevanj z Ministrstvom za zunanje zadeve.

Naloge slovenskega obrambnega atašaja bi lahko opredelili tako:

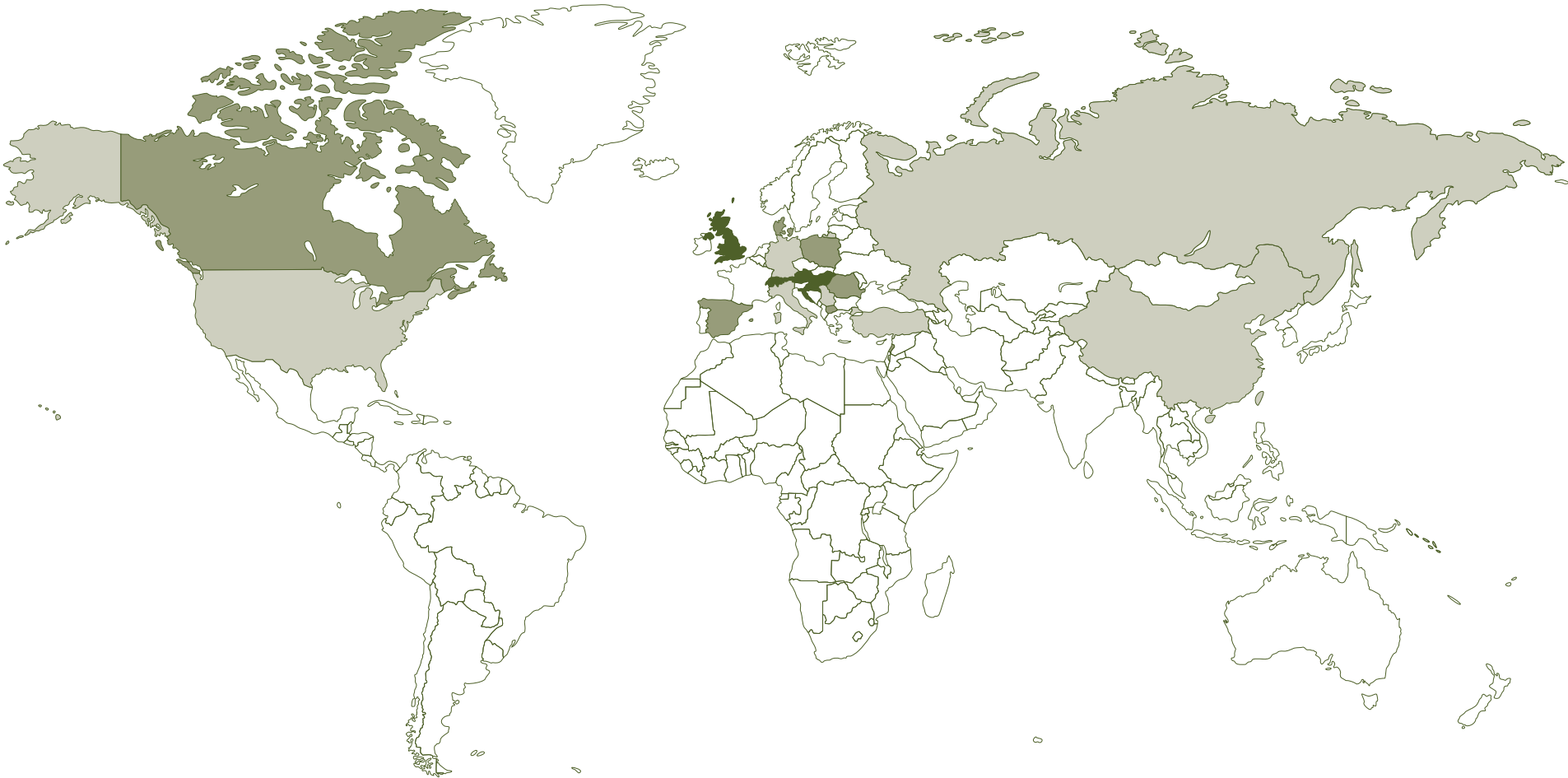
- predstavlja obrambni sistem Republike Slovenije;
- prenaša, pojasnjuje in javno predstavlja uradna stališča Republike Slovenije ter mednarodnih organizacij, katerih članica je Slovenija (Nato, EU, OZN, OVSE), in pridobiva podporo zanje;
- spremlja, podpira in včasih tudi usmerja sodelovanje na obrambnem in vojaškotehničnem področju;
- spremlja stanje in razvoj na obrambnopolitičnem področju v sprejemni državi in širši regiji ter o vsem sproti obvešča MO;
- sodeluje pri pripravi, organizaciji in izvedbi obiskov delegacij MO in SV v državi oziroma državah, v katerih je akreditiran, ter delegacij iz sprejemne države v Sloveniji, pri čemer se najvišjih obiskov tudi osebno udeležuje;
- o pomembnejših zadevah z obrambnopolitičnega področja obvešča vodjo diplomatsko-konzularnega predstavništva (DKP), ki mu po potrebi tudi strokovno oziroma vojaško svetuje.

Obrambni ataše je prednostno uradni predstavnik Republike Slovenije oziroma Ministrstva za obrambo na vojaškem obrambnem

področju. Kot takšen je referenčna točka glede tovrstnega dvostranskega sodelovanja. Del nalog obsega reprezentativno-ceremonialno oziroma protokolarno področje, pri čemer je uniforma Slovenske vojske zelo pomembna. Gre za udeležbo na sprejemih, komemorativnih in inavguralnih dogodkih, pri katerih se (ne)udeležba obrambnega atašaja enači z (ne)udeležbo Slovenije na določenem dogodku, kar pa je v diplomaciji zelo pomembno. Uniforma, še posebno pa tuja, običajno vzbudi pozornost pri določenih skupinah ljudi, zato mora biti obrambni ataše zmeraj

SLOVENSКИ OBRAMBNI ATAŠEJI (STANJE JANUARJA 2019)

REZIDENČNI	NEREZIDENČNI	GOSTUJOČI
BOSNA IN HERCEGOVINA	DANSKA	AVSTRIJA
ITALIJA	KANADA	HRVAŠKA
RUSKA FEDERACIJA	LIBANON	MADŽARSKA
SRBIJA	MAKEDONIJA	ŠVICA
TURČIJA	POLJSKA	ZDRUŽENO KRALJESTVO
LR KITAJSKA	ROMUNIJA	
ZDA	ŠPANIJA	
ZVEZNA REPUBLIKA NEMČIJA		

brezhibno urejen. Ne predstavlja samo sebe, temveč tudi svojo državo in Slovensko vojsko. To seveda velja še za preostale diplomate. Polovica naših obrambnih atašajev deluje v državah, ki niso članice Nata in EU, zato so tudi predstavniki in glasniki teh organizacij. Pogosto se njihova stališča do določenega vprašanja razumejo in tolmačijo kot stališča na primer Nata ali EU. Nanje se z raznimi povpraševanji obračajo kolegi in sogovorniki iz nečlanic, zaradi česar so pomembni dobra seznanjenost atašaja z Natovimi zadevami in njegove diplomatske sposobnosti glede prepričljivega

odgovarjanja in hkrati nerazkrivanja tajnih podatkov. Poseben ali celo temeljni sklop nalog obsega spremljanje, analiziranje in posredovanje informacij o dogajanjih na obrambnopolitičnem in vojaškem področju v državi sprejemnici, tako z notranjopolitičnega kot tudi z vidika njenega mednarodnega sodelovanja. Pri tem ni bistveno samo poročanje o tem, kaj se je zgodilo, temveč čim bolj objektivna analiza, zakaj se je zgodilo, pri najboljših pa tudi napoved, kaj se bo zgodilo. Pri tem se običajno izvede ves proces od opredelitve problema, analitičnih okvirov, zbiranja

podatkov, analiziranja in sinteze do končne poročila, ki je največkrat samo vmesno. Pomembni sta kvantiteta in kakovost. Obrambni atašaji so oči, ušesa in glas obrambnega ministrstva v tujini, ne glede na to, v kateri državi ali mednarodni organizaciji so. Samo videti in slišati pa seveda ne zadostuje, saj je treba nujno tudi analizirati in poročati, kar se najpogosteje izvaja v pisni obliki. Čeprav izhajajo atašaji v večini držav iz vrst zaposlenih v vojaških obveščevalnih službah, niso tajni agenti in se ne smejo ukvarjati z operativnim obveščevalnim delom.

OCENJEVANJE USPEŠNOSTI IN UČINKOVITOSTI

Na podlagi opredeljenih nalog se lahko izvaja tudi ocenjevanje uspešnosti in učinkovitosti, tako s kvantitativnega kakor s kvalitativnega vidika. Število poslanih depeš je kljub nepriljubljenosti eno izmed temeljnih in najlažjih meril *produktivnosti* posameznega obrambnega atašaja. Žal podpiranje tega merila povzroči hiperprodukcijo depeš na račun kakovosti. Tekmovalnost, kdo ali katero DKP bo poslalo več depeš, ni redkost v slovenski ali kateri drugi diplomaciji.

Pri poročanju je najpomembnejša usmerjenost v vsebine, ki so bistvene za MO oziroma Slovenijo. Pomembna je tudi samoiniciativnost, saj samo odzivanje na navodila in usmeritve iz Ljubljane še zdaleč ni dovolj. Obrambni ataše je oseba, ki bi morala biti najbolj celovito seznanjena z dvostranskim sodelovanjem na vojaškem obrambnem področju med Slovenijo in državo akreditacije. Z nekaterimi državami se pripravljajo letni načrti bilateralnega sodelovanja, predvsem z namenom določanja težišč sodelovanja in načrtovanja finančnih sredstev. Obrambni ataše, ki ima vpogled v obrambna sistema

obeh držav, lahko najlažje prepozna nova mogoča in zaželena področja sodelovanja. Neposredne povezave med številom dogodkov in uspešnostjo atašaja ni. Zgodi se lahko veliko dogodkov, ki pa nimajo bistvenih pozitivnih učinkov ali posledic na nobeni strani, lahko pa samo en dogodek povzroči dolgotrajnejše poglobljeno sodelovanje na določenem področju.

Kadar govorimo o številu bilateralnih dogodkov kot merilu uspešnosti in učinkovitosti obrambnega atašaja, bi lahko to ocenjevali po tem, kako uspešno posameznik izvede določeno nalogo, torej dogodek organizira, pridobiva informacije itn. Pri tem je bistveno, da pravilno in pravočasno prepozna sogovornike in drugo stran motivira v želeni smeri. Uspešnost je odvisna od vpetosti v okolje in poznavanja pravih ljudi v obrambnem sistemu države sprejemnice ter druge. Uspešnejši imajo več dobrih poznanstev, zato imajo več vzvodov za učinkovito doseganje želenega cilja.

Seveda se okolja, v katerih obrambni atašeji delujejo, med seboj razlikujejo po svoji odprtosti in dostopnosti posameznikov. Ne glede na to ali pa ravno zato se mora

obrambni ataše načrtno usmerjati k temu, da spozna in po oceni vzpostavi nek odnos s čim več zanimivimi sogovorniki.

Prav tako mora dober obrambni ataše znati oceniti, kdaj je bolje, da sodelovanje upočasnimo in zadržimo, saj so dogodki, ki so izvedeni v nepravem času ali neustreznih okoliščinah, celo kontraproduktivni za dobro sodelovanje med državama. Položajev, v katerih bi bilo bolje, da se nekaj ne bi izvedlo, je še več, vendar to ni predmet te obravnave.

Obrambni ataše se mora vključiti v pripravo in izvedbo najpomembnejših obiskov iz Slovenije in v Sloveniji, na primer ministrovih, načelnikovih, obiskov generalnih direktorjev itn. Glede drugih obiskov sami presodijo, ali se jih bodo udeležili na podlagi nujnosti in primernosti ter svoje razpoložljivosti. Za obrambnega atašaja kot člana diplomatskega konzularnega predstavništva je pomembno korektno delovno sodelovanje z vodjo DKP, pri čemer gre zlasti za vzajemno obveščanje o dogajanjih na obrambnopolitičnem področju in o pomembnejših obiskih iz domovine.

SKLEP

Sistem predhodne selekcije in priprav mora zagotoviti, da se v diplomatsko službo napolnijo posamezniki, ki prepoznajo v tem delu profesionalni izziv, so za določeno delo najbolj usposobljeni in pripravljeni tudi na manj privlačne strani dela v diplomaciji.

O merilih uspešnosti in učinkovitosti delovanja obrambnih atašajev ne moremo enoznačno odgovoriti. Za celovito oceno uspešnosti je treba upoštevati naloge in obveznosti, ki so, kot je razvidno iz zgornjega zapisa, samo delno merljive. To ne pomeni, da lahko obravnavamo vse na isti način. Tudi obrambni atašeji se med seboj razlikujejo, saj so nekateri manj, drugi pa bolj uspešni in učinkoviti.

Čeprav formalnih orodij za merjenje učinkovitosti obrambnih atašajev ni, je mogoče na podlagi obsega in dinamike vertikalne komunikacije, profesionalnega opravljanja nalog in osebne zaposlenosti izoblikovati celovito oceno uspešnosti in učinkovitosti delovanja vsakega posameznika. ■

POLOŽAJNA OZNAKA OBRAMBNEGA ATAŠEJA RS

¹ Izjema je Vojaško predstavništvo pri Natu in EU.

² Stanje januarja 2019.

³ Pravilnik o uslužbencih na obrambnem področju, ki začasno opravljajo delo v diplomatskih predstavništvih Republike Slovenije v tujini (MO, št. 007-239/2011-3, z dne 19. septembra 2011; št. 0070-5/2012-1, z dne 1. februarja 2012; št. 0070-5/2012-3, z dne 19. januarja 2018).

RESNO ALI NERESNO O KARTOGRAFIJI?

Kartografija na Ministrstvu za obrambo ima precej dolgo tradicijo. Kljub vsemu se na tem področju že od začetkov spoprijemamo s težavami, zaradi katerih je kartografija zmeraj v nekakšnem krču. Res je, da se v zadnjih letih razmere nekoliko izboljšujejo, kljub temu pa je še vedno največji problem pomanjkanje finančnih sredstev. To se najbolj odraža pri zagotavljanju novega kartografskega gradiva za uporabnike, torej Slovensko vojsko in Upravo RS za zaščito in reševanje.

Besedilo: Jože Balas

Foto: Bruno Toič

OBNOVA VOJAŠKIH TOPOGRAFSKIH KART 25 JE NUJNA

Sistemskih vojaških topografskih kart Republike Slovenije v merilu 1 : 25 000 (VTK 25) pravzaprav ni, za celotno obnovo vojaške topografske karte RS v merilu 1 : 50 000, to je 58 listov, pa je nujnih več kot deset let dela. Potrebe po kartah merila 1 : 25 000 se od leta 2014 začasno rešujejo z izdajanjem novih kart za prednostna območja po izboru Slovenske vojske in Uprave RS za zaščito in reševanje. Gre za karte večjega formata in so zunaj sistema razdelitve na liste VTK 25. Kartografske podlage oziroma vsebina na državnih topografskih kartah v merilu 1 : 25 000 za potrebe obrambe (DTK 25 MO) in sistemskih VTK 25 je namreč večinoma identična, kot je na kartah VGI Beograd. To pomeni, da je prikazano stanje na kartah večinoma iz let 1980–1990. Karte so s tega vidika pogojno uporabne ali celo neuporabne. Omejena izdaja 50 listov VTK 25 leta 2004 je namreč vsebovala le preformatirane podatke, ki so izpolnjevali temeljne zahteve glede povezljivosti kartografskih podlag z Natovimi standardi, DTK 25 MO (198 listov, izdanih med letoma 1996 in 1999) pa ni povezljiva s Stanagi. Obnova sistemskih listov VTK 25 je torej nujna za vse uporabnike, tako za Slovensko vojsko kot za Upravo RS za zaščito in reševanje.

Potrebe po kartah merila 1 : 25 000 so postale še posebej kritične ob tako imenovani migrantski krizi. Začasno rešitev so v Sektorju za načrtovanje Direktorata za obrambe zadeve (SNČ DOZ) našli v okviru projekta Evropske unije POSKART, ki se pravzaprav izvaja za potrebe kriznega upravljanja in vodenja na operativni ravni ter nosilec in upravljavec kritične infrastrukture. Leta 2018 so začeli posodabljeni kartografske podlage v merilu 1 : 25 000 za obmejno območje z Republiko Hrvaško, na teh podlagah pa bodo leta 2019 izdane nove vojaške topografske karte Republike Slovenije v merilu 1 : 25 000 za jugozahodno Slovenijo. Projekt bo končan leta 2020, preostale karte območja južne meje pa bodo uporabnikom na voljo do leta 2021. Leta 2019 bo tako izdanih 11 listov JZ Slovenije: NL 33-07-11-4 Tržaški zaliv, NL 33-07-12-3 Trst, NL 33-07-17-1 Morje, NL 33-07-17-2 Izola, NL 33-07-18-1 Koper, NL 33-07-18-2 Črni Kal, NL 33-08-13-1 Podgrad, NL 33-07-17-4 Sečovelje, NL 33-07-18-3 Koštabona, NL

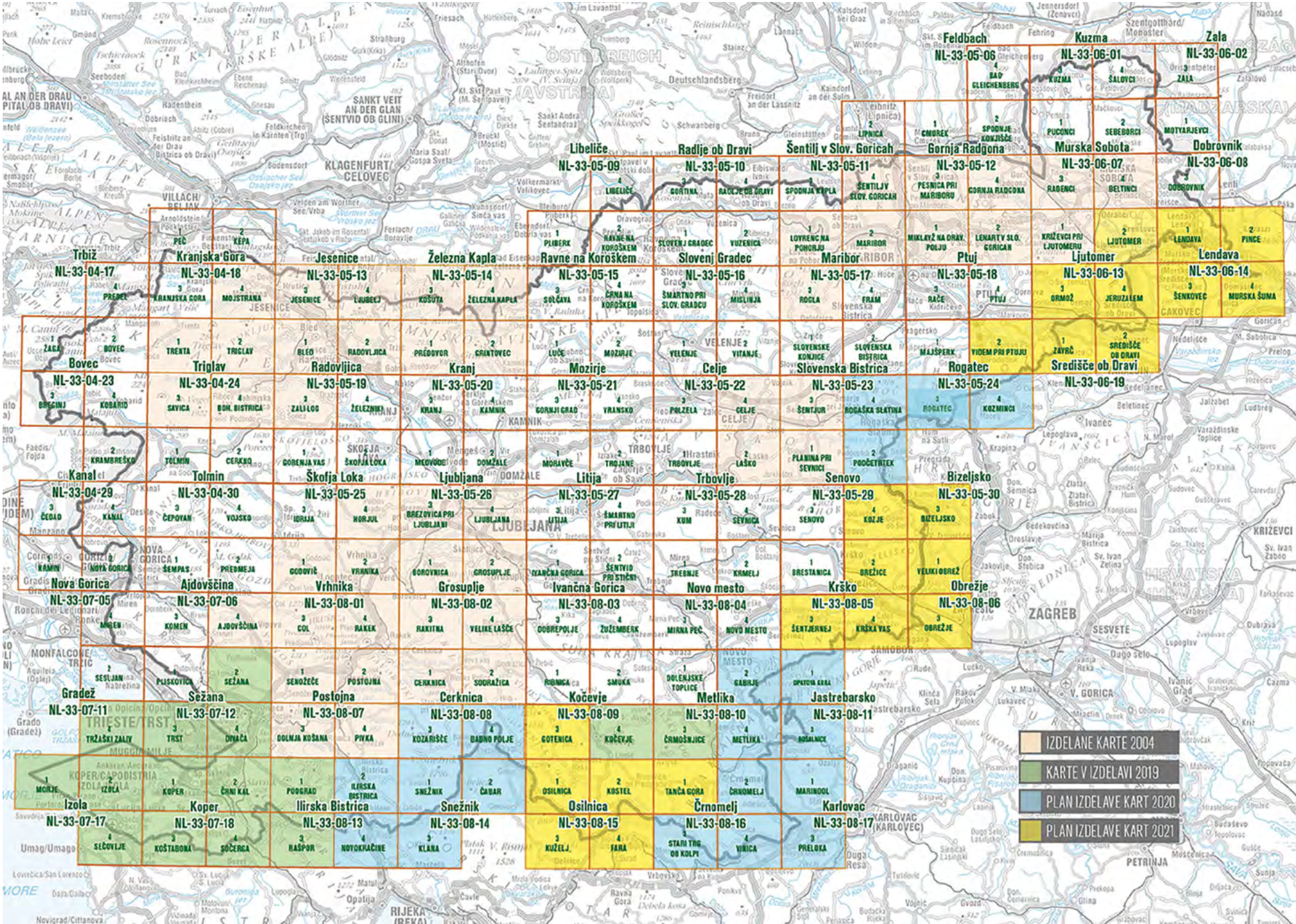
33-07-18-4 Sočerga in NL 33-08-13-3 Rašpor. V tem letu bodo izdane še karti NL-33-07-12-2 Sežana in NL-33-07-12-4 Divača, za kateri je finančna sredstva zagotovila URSZR, ter karti NL-33-08-09-4 Kočevje in NL-33-08-10-3 Črmošnjice, za kateri je finančna

sredstva zagotovila Slovenska vojska. Tako se je začela obnova vojaške topografske karte v merilu 1 : 25 000, ki je bila zaradi pomanjkanja finančnih sredstev predolgo zanemarjena, čeprav je karta tega merila najnatančnejša in najuporabnejša za gibanje na terenu.

NASLOVNICA VFR VOJAŠKE LETALSKE NAVIGACIJSKE KARTE REPUBLIKE SLOVENIJE V MERILU 1 : 250 000.

Pri obnovi kartografskih podlag v merilu 1 : 25 000 je treba opozoriti še na problematiko, ki ni pomembna samo za uporabnike na Ministrstvu za obrambo, temveč tudi za uporabnike iz drugih resorjev, na primer Ministrstva za notranje zadeve oziroma Policije. Geodetska uprava Republike Slovenije (GURS) je leta 2014 sprejela Zakon o državnem geodetskem referenčnem sistemu (Uradni list RS, št. 25/14 in 61/17 – ZAIĐ), v katerem so izvezte karte v merilu 1 : 25 000. Preprosto povedano, skladno s tem zakonom GURS uporabnikom v državi ni več dolžna zagotavljati kartografskih podlag oziroma državnih topografskih kart v merilu 1 : 25 000, čeprav, kot so sami ugotavljali v vladnem gradivu med medresorskim usklajevanjem predloga zakona, gre za najnatančnejšo karto v državi. O pravih razlogih, zakaj se je GURS odrekel svoji *najboljši* karti, lahko samo ugibamo. Še najbolj so bili izpostavljeni finančni vidik in druge prednosti, povezane z ureditvijo nepremičninskih evidenc ter z njimi povezanih davkov. Trenutno lahko samo upamo, da bosta URŠZR in SV skupaj s SNČ DOZ v naslednjih letih obnovi te karte namenila občutno več finančnih sredstev. Tako bi lahko v približno desetih letih z novimi kartami pokrili vse območje Slovenije. Ne smemo namreč računati na to, da bo v naslednjih letih ponovno odobren podoben projekt EU, s katerim bi lahko obnovili kartografske podlage za preostali del države. Obnova kartografskih podlag namreč predstavlja več kot 80 odstotkov vrednosti oziroma cene od končne vojaške topografske karte. Poleg tega se več kritikov ali dvomljivcev sprašuje, ali kot suverena in samostojna država res nismo sposobni sami zagotoviti dovolj finančnih sredstev za temeljne vojaške karte, še več pa se jih sprašuje, ali je obnova kartografskih podlag, pa naj gre za tiste v merilu 1 : 50 000 ali v merilu 1 : 25 000, resnično v pristojnosti Ministrstva za obrambo. Karto v merilu 1 : 50 000 sicer sofinancira Ministrstvo za obrambo skupaj z GURS, druga pa je trenutno povsem v pristojnosti Ministrstva za obrambo. Rešitev problema se ponuja samo na ministrski oziroma vladni ravni z ustrezno spremembo omenjenega zakona, tako da GURS ponovno prevzame tudi naloge vzdrževanja kart v merilu 1 : 25 000 ter za

to zagotovi nujna finančna sredstva. V tem primeru in pri kartah v merilu 1 : 50 000 bi lahko Ministrstvo za obrambo svojim uporabnikom veliko lažje in sproti zagotavljalo tako nove kot tudi posodobljene oziroma obnovljene vojaške topografske karte. V nasprotnem primeru in brez zagotovitve ustreznih zelo visokih finančnih sredstev bodo uporabniki kart v Slovenski vojski in URŠZR še vedno brez ustreznega kartografskega gradiva oziroma kart.

NOVO KARTOGRAFSKO GRADIVO

Ministrstvo za obrambo je leta 2018 v sodelovanju z GURS izdalo šest vsebinsko obnovljenih listov vojaške topografske karte Republike Slovenije v merilu 1 : 50 000 (VTK 50), in sicer NL-33-05-15 Ravne na Koroškem, NL-33-05-21 Mozirje, NL-33-05-22 Celje, NL-33-05-27 Litija, NL-33-05-28 Trbovlje in NL-33-08-04 Novo mesto. Vzdrževan je bil tudi rastrski in vektorski sloj

podatkov v merilu 1 : 50 000 za vso Slovenijo, ki se kot temeljna podlaga uporablja v GIS-pregledovalniku UdiGISp. Ta pregledovalnik sicer upravlja Služba za informatiko in komunikacije. Vse to je skladno z Natovimi politiko in direktivami, ki so obvezujoče za vse članice.

Kot posledica »ujeljavitve arbitražne razsodbe o določitvi meje med Republiko Slovenijo in Republiko Hrvaško ter usmeritev ministrice za obrambo, dopis, št. 012-25/2017-11, z dne 9. januarja 2018, o uporabi in izdelavi vojaškega kartografskega gradiva po sprejeti arbitražni razsodbi« je bilo s prikazom državne meje in delno vsebinsko obnovo izdanih 19 mejnih listov vojaških topografskih kart RS v merilu 1 : 50 000. To so: NL 33-07-17 Izola, NL 33-07-18 Koper, NL 33-08-13 Ilirska Bistrica, NL 33-08-14 Snežnik, NL 33-08-08 Cerknica, NL 33-08-15 Osilnica, NL 33-08-16 Črnomelj, NL 33-08-17 Karlovac, NL 33-08-10

Metlika, NL 33-08-11 Jastrebarsko, NL 33-08-05 Krško, NL 33-08-06 Obrežje, NL 33-05-29 Senovo, NL 33-05-30 Bizeljsko, NL 33-05-23 Slovenska Bistrica, NL 33-05-24 Rogatec, NL 33-06-19 Središče ob Dravi, NL 33-06-13 Ljutomer in NL 33-06-14 Lendava. Za uporabnike v Slovenski vojski in URŠZR sta bili leta 2018 izdani novi vojaški topografski karti Republike Slovenije v merilu 1 : 25 000 večjega formata s planinsko tematiko, in sicer Kanin ter Karavanke in Jelovica. Izdani sta bili tudi novi ortofo to karti za strelišči in vadišči SV Mlake ter Crngrob, obnovljeni pa sta bili VFR vojaška letalska navigacijska karta Republike Slovenije v merilu 1 : 250 000 ter vojaška pregledna karta Republike Slovenije v merilu 1 : 250 000.

Leta 2019 bodo poleg že omenjenih sistemskih listov VTK 25 izdane naslednje vojaške karte: vojaška topografska karta Republike Slovenije v merilu 1 : 25 000 Območje

Maribor, nova izdaja VFR vojaška letalska navigacijska karta Republike Slovenije v merilu 1 : 250 000 ter osem listov VTK 50, NL-33-05-19 Radovljica, NL-33-05-20 Kranj, NL-33-05-25 Škofja Loka, NL-33-05-26 Ljubljana, NL-33-08-01 Vrhnika, NL-33-08-02 Grosuplje, NL-33-08-03 Ivančna Gorica in NL-33-08-09 Kočevje. Februarja 2019 je bil izdan nov Katalog kartografskega gradiva 2019, v katerem uporabniki pridobijo podatke o kartografskih projektih in novih izdajah kart. Obvestila o tem so redno objavljana tudi na geoportalu, internih spletnih straneh ter v Reviji SV. Elektronska oziroma PDF-različica kataloga je dostopna na internetni spletni strani <http://portal/DOZ/geo/default.aspx>, v digitalni knjižnici Ministrstva za obrambo (dk.mors.si) in v Cobissu. Na elektronski naslov geo@mors.si lahko uporabniki sporočijo svoje pripombe, opažanja, popravke in pobude, povezane s kartografskim gradivom.

UPAM, DA BO PREVLAĐAL RAZUM

Menim, da je glavni vzrok za že več let trajajoče težave (ne)zavedanje nekaterih odgovornih na ministrstvu in v Slovenski vojski, v nekaterih primerih pa tudi določenih posameznikov, o pomembnosti kartografske dejavnosti. Dokler ti kartografije in geoprostorske podpore ne bodo prepoznali kot enakovrednih preostalih podpornim dejavnostim in procesom, bo to področje še naprej kadrovsko podhranjeno. Posledično bo še vedno primanjkovalo finančnih sredstev, saj jih ne bo nihče zagovarjal na ustreznih ravni. Vse to bo vodilo v zaostajanje pri zagotavljanju novega kartografskega gradiva ali drugih geoiždelkov za uporabnike.

Težavni na področju kartografije na Ministrstvu za obrambo torej niso organizacijska razpršenost, neorganiziranost ali skoraj *kaotično* stanje, kot to v svoji pomanjkljivi analizi ugotavlja predlagatelj novega oziroma starega koncepta geoprostorske zagotovitve. Menim, da je tudi ta predlog, podobno kot (zavrnjeni) predlog iz leta 2015, v določenih trditvah zapisan zavajajoče, saj pomanjkljivo in v nekaterih primerih napačno predstavlja vloge ter nosilce dejavnosti na ministrstvu. V nekaterih primerih so zapisi celo neresnični. Sklepi, zaključki in predlogi so neustrezni oziroma niso takšni, da bi prispevali k strokovni nadgradnji področja. Predlagatelj tega koncepta v nekakšni analizi ugotavlja, da je na ministrstvu veliko težav. Rešile bi se lahko, če bi določeni organizacijska enota in ljudje (na podlagi politične, ne pa tudi strokovne, odločitve) dobili moč ter nadzor nad vsemi preostalimi organizacijskimi enotami in zaposlenimi, ki delajo na geopodročju na ministrstvu. Na enem mestu se omenja celo v nacionalnem varnostnem sistemu(?). Predlagatelj pri tem jasnih težav niti ne opredeljuje, kaj šele, da bi navedel določene rešitve, še posebej ne za »težavo«, ki naj bila povod za nujne spremembe. Vsekakor navaja le nekakšno še bolj birokratsko organizacijsko strukturo in postopke. Z analizo zavaja odgovorne na ministrstvu, hkrati pa zavrača in omalovažuje dosedanje dobro delo vseh preostalih odgovornih nosilcev na področju kartografije in geoprostorske dejavnosti, ki svoje delo opravljajo strokovno, vestno in pošteno ter se lahko z dosežki javno in brez zadrege pohvalijo. Upam, da se ob naslednjih vodstvenih kadrovskih menjavah ne srečamo še enkrat s tem ali podobnim nedodelanim in strokovno neutemeljenim konceptom, saj nam vsem jemlje preveč dragocenega časa, rednih in pomembnejših nalog pa zaradi tega ne moremo opravljati.

Če nekateri odgovorni ne prepoznajo pomembnosti vloge kartografije in geopodpore v vsem okviru obrambnega sistema, potem je zelo verjetno, da ne znajo ali ne zmorejo zagovarjati tega področja, zahtev in potreb, kaj šele, da bi zagovarjali napredovanje ali nagrajevanje zaposlenih za njihovo delo. Želim si, da bi prevladal razum (strokovnost), in ne (politična) moč ter osebne ambicije posameznikov. Takšno je moje mnenje, ki ne odraža nujno uradnega mnenja organizacijske enote, iz katere prihajam. ■

UPOR V VOJSKI JE PRERASEL V DRŽAVLJANSKO VOJNO

Pred obletnico konca španske državljanske vojne

Če je napad Italije na Etiopijo oziroma italijansko-abesinska vojna 1935–1936 povečala velika nasprotja med državami demokratičnega in fašističnega tabora, je bila španska državljanska vojna vrhunec dolgega obračunavanja v politični in javni areni Španije. Po drugi strani je bila posledica zatona dežele kot gospodarske in kolonialne sile. V svoj vrtinec je potegnila številne tuje posameznike in celo države ter dokončno izoblikovala dva velika tabora, ki sta se v začetku septembra 1939 spopadla v novi svetovni vojni. Bila je znanilka najstrašnejšega spopada v zgodovini človeštva.

Besedilo: major mag. Zvezdan Marković, višji kustos, Vojaški muzej Slovenske vojske
Foto: svetovni splet

Španija je bila med prvo svetovno vojno nevtralna. Zaradi takšnega statusa je veliko ljudi dobro zaslužiło in v deželi je nastalo več novih podjetij. Po prvi svetovni vojni so začela ta podjetja propadati in Španija je zašla v krizo, ki jo je pospeševala še splošna povojna revolucionarna kriza. Po državi, zlasti v Kataloniji oziroma Barceloni, so se vrstile številne stavke, ki so vplivale tudi na avtonomistična nacionalna gibanja v Kataloniji, Baskiji in Galiciji. Stavkovno obdobje je trajalo vse do 13. septembra 1923, ko je general Primo de Rivera s kraljem in vojsko z državnim udarom uvedel podobno diktaturo, kot je že bila v Italiji, in nemoteno vladal

do začetka leta 1929. Višji častniki, intelektualci z univerze v Salamanki in študentje so se uprli njegovemu režimu. General je poskušal upornost zadušiti z razglasitvijo nove ustave, po kateri je postala Španija katoliška korporativna država. To dejanje je upornost še okrepilo in Primo de Rivera je začel popuščati. Najprej je dovolil občinske volitve v Madridu, ki so bile zanj usodne. Na volitvah so zmagali republikanci in kralj je moral zapustiti Španijo. Tudi na volitvah v ustavodajno skupščino leta 1931 so republikanci dosegli veliko zmago in decembra 1931 je Španija dobila novo ustavo, po kateri je postala republika. Nova oblast je ločila cerkev od države,

šolo od cerkve, prepovedala je vse cerkvene redove, ki so imeli svoje poglavarje zunaj države, predvsem pa je prepovedala jezuitski red. Cerkev je odvezla vse njeno veliko póstevstvo. Ukrepi so izzvali močno reakcijo in krepiti se je začela klerikalna stranka Gila Roblesa. Ta stranka je zmagala na volitvah leta 1933 in leta 1935. Kljub temu se razmere v državi niso umirile.

Republikanska zveza, socialisti, republikanska levica, komunisti, katalonska levica in vsi delavski sindikati so sredi januarja 1936 ustanovili ljudsko fronto, ki se je v političnem programu zavzemala za amnestijo političnih zapornikov, demokratizacijo vojske,

razdelitev zemlje in demokratične volitve. Na februarških volitvah leta 1936 je ljudska fronta dobila 290 poslancev. Nova vlada je začela takoj izdajati številne odloke, ki naj bi jo okrepili. Nezadovoljstvo pa se je večalo v delu vojske in državnega administrativnega aparata ter izbruhnilo v noči iz 17. na 18. julij 1936, ko je general Francisco Franco Bahamonde, guverner Kanarskih otokov in poveljnik čet v Španskem Maroku, skupaj z drugimi generali in visokimi častniki španske armade povzročil upor proti zakoniti vladi Casaresa Quiroge v Madridu. Vojaški udar je bil dobro pripravljen v Španskem Maroku in na jugu Španije v Seville, Cordobi, Granadi in Cadizu. Na severu Španije v Salamanci, Burgosu, Valladolidu, Segovii, Pamploni in Zaragozi je vodil upor general Mola. V dveh dneh se je upor razširil po vsej Španiji in nemudoma prerasel v državljansko vojno, ki je trajala dve leti in 254 dni ter je zahtevala milijon človeških življenj.

Državni udar v Madridu se ni posrečil. Vojaštvo v Madridu, Barceloni, Valencii in Malagi je ostalo zvesto vladi. 19. julija 1936 je vlada razdelila orožje delavstvu in drugim državljanom. Tako so oboroženi odredi republikancev že 19. julija postali *gospodarji* položaja v prestolnici države. Tega dne so v Madridu sestavili tudi novo vlado, ki je napovedala odločen boj fašizmu. Vlada je začela nemudoma ustanavljati posebne bataljone ljudske milice, ki so se združevale v polke. Toda 22. julija so prevratniki zavzeli že devet provinc od 44, zato je bil v Madridu ustanovljen poseben varnostni odbor ljudske fronte. Vsekakor je bila velika slabost republikanske Španije, da so obstajale kar tri vlade: centralna v Madridu in dve deželni, in sicer ena v Kataloniji, druga pa v Baskiji. Poleg tega so v Burgosu udeleženci državnega udara ustanovili svojo vlado, tako imenovani odbor za narodno obrambo. To so 30. julija sporočili vsem evropskim vladam. Mednarodna

skupnost je konec avgusta ustanovila v Londonu odbor za nevmešavanje v španske zadeve. Nemčija in Italija sta prvi priznali vlado v Burgosu, ki se je imenovala Frankova vlada, in sicer 18. novembra 1936. Konec novembra so se jima pridružili še Albanija, Nikaragva in San Salvador.

4. avgusta 1936 so se v Tarifi izkrkali prvi veliki maroški kontingenti. Na poti med Marokom in Španijo ni bilo več ovir in nacionalistom ni več primanjkovalo ne vojakov ne materiala. Še pred tem sta londonska in pariška vlada zahtevali, da republikanska flota v prvih dneh avgusta zapusti tangersko pristanišče. Udeleženci državnega udara oziroma

nacionalisti so 6. avgusta začeli svojo prvo ofenzivo v velikem slogu. Kmalu so dosegli povezavo med severno in južno fronto. Francove maroške enote so napadle proti zahodu, portugalsko zavezništvo pa je ščitilo njihov levi bok. Pri prodiranju proti Madridu so 27. septembra rešili 1200 kadetov v Alcázarju v Toledu, ki so se branili proti republikanski milici od začetka državnega udara, 30. septembra pa je nacionalistična vlada v Burgosu imenovala generala Franka za vodjo španske države. Na severu so nacionalisti zavzeli San Sebastian in Irún ter pretrgali zvezo med Baskijo in Francijo.

V začetku oktobra 1936 so republikanci preimenovali ljudsko milico v ljudsko armado s političnimi komisarji. Z novim zakonom o agrarni reformi, ki so ga sprejeli 7. oktobra 1936, je dobilo 377.000 kmetov v republikanski Španiji 5,5 milijona hektarjev zemlje in ves inventar. Oktobra so se začeli na prehodi k Madridu hudi boji. Nad mesto so pod vodstvom generala Mole korakale štiri kolone, peta kolona oziroma saboterji in simpatizerji nacionalistov v mestu pa so bili po mnenju generala v mestu.

Francov *ovinek* proti Madridu je sicer rešil oblegance v trdnjavi Alcázar v Toledu, hkrati pa je omogočil internacionalni brigadi, da je zasedla obrambne položaje pred Madridom, preden so se 6. novembra približali nacionalistični oddelki. Franco je pričakoval, da bo v nekaj dneh zmagovito vkorakal v Madrid, toda minilo je še 28 mesecev obleganja, preden je Madrid resnično padel.

Uporniki so zavzeli še Málaga, vendar pozimi 1936–1937 niso dosegli nobenega drugega uspeha. Nacionalisti so začeli aprila 1937 novo ofenzivo na severu proti Bilbau, baskovski prestolnici, ki je padla po dvomesečnem obleganju. Dobra dva meseca pozneje, avgusta, je bil zavzet Santander, oktobra pa je padlo še zadnje mesto na severu, Gijón.

Ob koncu prvega leta državljanske vojne je Franco obvladoval 35 izmed 50 pokrajinskih

središč. Čeprav se zdi čudno, sta pomenila izguba severa in skrajšanje fronte za republikance določeno prednost. Republikanci so v začetku decembra 1937 nepričakovano začeli izvajati ofenzivo v Aragoniji ter v dobrem mesecu zavzeli Teruel. To je bil njihov prvi in zadnji uspeh, saj so čez mesec in pol mesto spet zavzeli nacionalisti.

Nacionalisti so spomladi prevzeli pobudo in vdrli v Katalonijo. 15. aprila 1938 je južni krak nacionalistov dosegel Sredozemlje. Uporniki so zavzeli približno 60 kilometrov dolg koridor in presekali republikansko Španijo na dvoje.

V popoldanskih urah v ponedeljek, 26. aprila 1937, je 73 letal Heinkel 111 in Junkers nemške legije Kondor, ki jo je Hitler posodil Francu, popolnoma uničilo baskovsko mesto Guernica. Ubitih je bilo 1654 civilistov, ranjenih jih je bilo več kot 800. Nemci niso nik-

Novozelandci, Avstralci, Kitajci in celo Indijci. Med prostovoljci na frankistični strani so bili najštevilnejši Italijani, ki so se skupaj s člani portugalske legije in Nemci bojevali proti republikancem. Skupno je sodelovalo na Francovi strani okoli 60.000 Italijanov (6000 jih je padlo), 20.000 Portugalcev (8000 jih je padlo), 600 irskih katoličanov in nekaj britanskih fašistov ter ruskih belogardistov. Podatka o tem, koliko je sodelovalo na Francovi strani Slovencev, še nimamo. Franco je v treh letih vojskovanja dobil od svojih zaveznikov, fašistične Italije in nacistične Nemčije, 1200 letal (800 italijanskih), 2000 topov in 1500 tankov. Hitler je leta 1939 izračunal, da ga je operacija v Španiji stala 500 milijonov nemških mark. Italijani so leta 1941 ocenili, da je bila njihova pomoč vredna 7,5 milijarde lir. Španska republika je dobila z nakupi ali darili od Zveze sovjetskih socialističnih republik,

1939 je zamrlo zadnje upanje, da bi se republika lahko obdržala. Francoska pomoč republiki je prepozno prispela.

Že 26. januarja je Barcelono brez odpora prevzel general Juana Yagüe, kar je povzročilo paniko, in veliko beguncev je bežalo proti Franciji. Francija je po kratkem obotavljanju nazadnje odprla mejo za begunce. Med 27. januarjem in 10. februarjem 1939 je prestopilo mejo 170.000 žensk in otrok, 60.000 moških civilistov, 10.000 ranjencev in 250.000 vojakov republike. Zadnji republikanski politiki so zapustili katalonsko ozemlje 5. februarja, 9. februarja pa so nacionalistične sile dosegle špansko-francosko mejo in tako je bila vojna v Kataloniji končana. V rokah republikancev je ostala še četrtnina Španije.

Proti koncu marca 1939 je Franco začel izvajati ofenzivo na območju Cordoba–Toledo. Obkoljeni Madrid ni mogel dolgo vzdržati. Petega marca je celo izbruhnil upor proti zakonitemu režimu in 28. marca je nacionalistična armada zmagoslavno vkorakala v špansko prestolnico. Dan za tem se je predala še Valencia in 1. aprila 1939 je bilo konec španske državljanske vojne.

Vojna je zahtevala velik davek. V treh letih vojne se je vojni izid nagibal zdaj na eno, zdaj na drugo stran. Upornikom so pomagali njihovi somišljeniki Nemci in Italijani ter jih zalagali ne samo z orožjem in opremo, temveč tudi z vojaštvom. Nemčija in Italija sta špansko državljansko vojno izkoristili kot poligon za novo orožje in preverjanje novih vojaških taktik na terenu. Evropa in svet sta bila priči prvih sistematičnih bombardiranj mest in celotnih območij. V splošnem navajajo, da je državljanska vojna zahtevala na obeh straneh približno milijon padlih, pobitih in umorjenih. K temu je treba prišteti še približno četrt milijona usmrčenih v letih povojne Francove strahovlade 1939–1945.

V Španiji je po vojni zavladal fašistični režim generala Franca. Francov režim je temeljil na spretni politiki med drugo svetovno vojno, ko se ni neposredno vpletel v vojno, in po njej. Na začetku vojne je na primer neusmiljeno preganjal branilce republike, leta 1975 pa je dal postaviti spomenik obema stranema, vpletenima v državljansko vojno. Tako se je lahko ta diktatura obdržala do njegove smrti 20. novembra 1975 oziroma do sprejetja nove španske ustave leta 1978. ■

dar zanikali, da so mesto uničili. Štiri dni po strahotnem uničenju Guernice je španski slikar Picasso, ki mu je španska vlada naročila, naj okraši španski paviljon na svetovni razstavi v Parizu, zlil na veliko platno vso svojo bolečino in ogorčenje zaradi morije v mestu ter ustvaril svojo največjo mojstrovino, sliko Guernica. Ta slika je postala simbol boja proti fašizmu.

Porazom, ki so jih republikanci doživeli v Aragoniji in Kataloniji, je sledila zima med letoma 1938 in 1939. Bila je trda in neusmiljena zlasti za republikanske vojake ter civilno prebivalstvo. Toda še pred zimo je premier Juan Negrin enostransko sklenil, da bo poslal domov člane internacionalnih brigad. Upal je, da se bodo potem umaknile iz Španije tudi italijanske in nemške enote, ki so se vojskovala na Francovi strani.

Največ članov, okoli 30.000, v sestavi internacionalnih brigad je bilo Francozov. Bilo jih je 10.000 in ubitih je bilo 3000. Nemcev in Avstrijcev je bilo 5000, padlo jih je 2000. Italijanov in antifašistov je bilo 3500, Američanov 3000, Britancev 2800, Jugoslovanov od 1200 do 1600, izmed njih 500 Slovencev, Kanadčanov 1000, Madžarov 1000 in Skandinavcev 1000. Prišli so tudi Kubanci, Turki,

Francije, ZDA, Mehike in drugih držav 1000 letal (polovica francoskih), približno 2000 topov in 1000 tankov, večinoma sovjetske izdelave. Sovjetska vlada je po vojni izjavila, da dosega vrednost sovjetske pomoči španski republiki 80 milijonov funtov. Odhod internacionalnih brigad ni bil edini udarec, ki je omajal republiko. Za njen poraz so bili krivi številni drugi vzroki, zlasti nenotnost in celo medsebojni obračuni med republikanci. Kot primer lahko navedemo vstajo anarhosindikalistov, ki je izbruhnila maja 1937 v Barceloni in zahtevala 400 mrtvih in 1000 ranjenih. V resnici je skoraj ves čas vojne divjala na republikanski strani politična državljanska vojna, iz katere so izšli komunisti kot zmagovalci. Socialistični premier Largo Caballero je poskušal preprečiti komunistom prevzem oblasti, vendar je moral maja 1937 odstopiti. Novi premier Juan Negrin je bil veliko bolj popustljiv. Zadnja zima vojne je zahtevala hude žrtve med republikanci. Dva dni pred božičem 1938 je okoli 300.000 nacionalističnih vojakov, ki so imeli veliko premoč v opremi in orožju, začelo izvajati ofenzivo proti katalonski prestolnici in fronta se je takoj razkrojila. Tarragona in Manresa sta padli in januarja

LETALSTVO TERITORIALNE OBRAMBE

Letalstva Teritorialne obrambe ni mogoče obravnavati enotno, saj je zaradi razvoja bolj zapleteno od samo poimenovanja *letalska eskadrilja Teritorialne obrambe*. Tako so v razvoju letalstva delovale enote znotraj Zveze letalskih organizacij Slovenije/*Vazduhoplovni savez Jugoslavije v obliki Trenažne eskadrilje Ljubljane, in sicer kot 467. eskadrilja lahkega bojnega letalstva pri Jugoslovanskem vojnem letalstvu in kot Letalska enota TO pri Republiškem štabu Teritorialne obrambe Slovenije. Poleg teh enot se je pri nekaterih pokrajinskih štabih in v sodelovanju s posameznimi letalskimi klubi pozneje oblikovalo tudi šest letalsko-padalskih oddelkov, ki so delovali do osamosvojitve.*

Besedilo: mag. Matjaž Ravbar, višji kustos, Vojaški muzej Slovenske vojske

Foto: avtorjev osebni arhiv

Razvoj in organiziranost vojsk na področju letalstva sta bila od nekdaj kompleksna. Za delovanje posameznih oddelkov in enot so še danes nujni usklajevanje, trud in denar. Da bi tak sistem dobro deloval, je treba razviti letalsko tehniko in izučiti kader. Kako pomemben segment je redno vzdrževanje pilotskih sposobnosti rezervne sestave, je odlično pokazala tudi weimarska Nemčija med obema vojnama, ko je lahko zaradi določil Versajske pogodbe vzdrževala samo določeno število pripadnikov redne vojske. Na letalskih poveljstvih v želji pridobiti tem bolje usposobljen kader odlično sodelujejo tudi z letalskimi zvezami in posameznimi letalskimi klubi. Nič drugače ni bilo v Jugoslaviji. Znotraj Jugoslovanskega vojnega letalstva (JVL) so že kmalu ustanovili trenažne eskadrilje, v katerih so delovali tudi rezervni piloti oziroma rezervni

častniki vojnega letalstva. JVL je zato v petdesetih letih ustanovilo več trenažnih eskadrilj letalskih divizij pri komandi in posameznih letalskih divizijah. Leta 1959 so se te eskadrilje preoblikovale v letalske eskadrilje lahkega bojnega letalstva, ki so bile podrejene posameznim letalskim komandam. Iz njih se je leta 1961 oblikovalo več eskadrilj lahkega bojnega letalstva, ki so bile poimenovane 460., 461., 462., 463., 464. in 465. eskadrilja. Prav izkušnje v teh eskadriljah so pripomogle, da se je lahko ustanovila podobna letalska struktura tudi zunaj JVL.

TRENAŽNA ESKADRILJA

Že leta 1958 naj bi se začela ustanavljati Trenažna eskadrilja Ljubljana (TE Ljubljana). Pobudnik za njeno ustanovitev je bil general Viktor Bubanj, poveljnik JVL. Pri tem ga je podpirala tudi doktrina JVL, ki je temeljila

na izkušnji partizanskega letalstva. Pozneje je ta doktrina pripomogla k ustanovitvi Teritorialne obrambe. Tako so bili temeljni cilji uporabe lahkega bojnega letalstva podpora kopenskim enotam, delovanje v globini fronte in delovanje proti nasprotniku v razmerah slabše protizračne obrambe ter zagotovitev ustreznih ur naleta rezervnim vojaškim pilotom. TE Ljubljana je bila uradno ustanovljena leta 1962, delovala pa je v okviru Zveze letalskih organizacij Slovenije (ZLOS). Bazno letališče je bilo v Polju pri Ljubljani, in sicer na lokaciji današnje Letališke ceste. Prvi poveljnik TE Ljubljana je postal Franc Rožman. Enota je po JVL dobila tudi prva letala, in sicer tri letala Ikarus Kurir in nekaj letal Aero 2 in 3. V enoti so kmalu začeli delovati štirje inštruktorji letenja: Branko Žiger, Martin Poznič, Edvard Lorencon in Jože Rudolf. Letalski kader so sestavljali piloti, ki so opravili

šolo za rezervne častnike in vojaške pilote JVL, ter aktivni športni piloti, stari od 23 do 42 let. V naslednjih letih je v TE Ljubljana delovalo 56 pilotov. Podobni eskadrilji so istega leta ustanovili v Lučkem in Lisičjem Jaraku. Po dveh letih je vodenje enote prevzel Anton Gašper. Sprva so izvajali le lete za zveze, trenajzne lete in vaje v skupinskih ter navigacijskih letih. Po letu 1969 so v enoto uvedli letala Soko 522, ki jih je bilo mogoče tudi oborožiti. Tako so lahko piloti izvajali bojne polete in letalsko podporo kopenskim enotam. Izvajali so jo na poligonih Paka, Slunj in Poček pri Petelinjskem jezeru. Ob izvajanju vaj na hrvaških poligonih so se začasno preselili na letališču Cerklje ob Krki. Piloti TE Ljubljana so leta 1969 leteli tudi v nemških letalih, in sicer v okviru snemanja filma Bitka na Neretvi. Njihovi profesionalno delovanje in letenje sta bili dobro sprejeti, saj so nastopili še v dveh klasičnih jugoslovanske filmologije, in sicer Sutjeska iz leta 1973 in Partizanska eskadrilja iz leta 1979. TE Ljubljana se je leta 1971 začasno preselila na letališče Moškanjci pri Ptuj in v tem času so letalci uporabljali poligon Kidričevo. Septembra so se vrnili na domače letališče v Polje. Oktobra je enota sodelovala na strani *rdečih* v veliki vojaški vaji Svoboda 71.

467. LAHKA ESKADRILJA BOJNEGA LETALSTVA

V reorganizaciji Rudo leta 1973 se je sestava JVL malenkostno spremenila. 7. marca je začela delovati 467. lahka eskadrilja bojnega letalstva, ki je bila od leta 1968 v formaciji R 82. brigade na letališču Cerklje ob Krki. Številka vojne pošte novoustanovljene eskadrilje je bila 3479. Hkrati so nastale še tri eskadrilje, in sicer 461., 466. in 467. Poveljnik enote je postal Slavko Petaver, ki se je obdal z nekaj aktivnimi častniki in podčastniki, v letalski kader pa so se vključili pripadniki takratne trenajzne eskadrilje (okoli 20 rezervnih pilotov), ki je potem prenehala delovati. Vzdrževanje in tehnična oskrba letal je prešla z Zveze letalskih organizacij Slovenije na JVL. V novonastali eskadrilji so prevzeli tudi letala Soko J-20 Kraguj in Utva 66, ki so do takrat

pripadala 460. eskadrilji, prav tako iz Cerkelj. Uradno je 467. lahka eskadrilja delovala na dolenjskem vojaškem letališču, v resnici pa na letališču Brnik, kamor se je uradno preselila leta 1978. Vse od takrat je delovala tudi neposredno pod 5. letalskim korpusom v Zagrebu. Piloti so se urili po zahtevnem programu vsaj 35 ur naleta na leto. Z letali Utva 66 so izvajali instrumentalno letenje in vsi piloti, ki so izvajali trenajo na instrumentalnem letenju, so lahko leteli tudi ponoči. Tako je enota večkrat izvedla nočno bojno usposabljanje na poligonu Paka. Eskadrilja je zaradi izurjenosti sodelovala na vajah ob 30. in 40. obletnici operacije Konjičev skok. Enoto je leta 1978 prevzel Marjan Žerjal in jo vodil do leta 1981. Nato je enoto vodil Jože Topolovšek vse do njene razpustitve 6. junija 1984. Letala so ob razpustitvi priletela v Tuzlo (462. lahka eskadrilja).

LETALSKA ENOTA TO

Eskadrilja je bila ponovno ustanovljena septembra 1988. Za to naj bi bil zaslužen general Ivan Hočevnar. Eskadrilja se je uradno imenovala Letalska enota TO, številka njene vojne pošte pa je bila 6101. Letala so bila ponovno pridobljena iz zgoraj omenjene 462. lahke eskadrilje iz Tuzle in so bila v lasti JVL. Topolovšek je bil tokrat načelnik letalstva Republiškega štaba TO. Poveljevanje enoti je sprva prevzel Marjan Dobovšek, potem pa ji je poveljeval Peter Merljak. Velika in občutna razlika v delovanju enote je bilo tehnično vzdrževanje letal, saj je do leta 1984 to potekalo čez JVL, zdaj pa so ga opravljali rezervisti in piloti. Poleg kraguljev se je za instrumentalno letenje uporabljalo letalo Utva 66. Eskadrilja je bila notranje razdeljena na dva oddelka. Čeprav je vzdrževanje potekalo znotraj enote, so bila izvedena

večja popravila v okviru 82. brigade. Kader enote je moral opraviti v Cerkljah osnovni tečaj za mehanike, orožarje in instrumentaliste. Tako so bili skoraj vsi usposobljeni za lažja popravila (na 50 ur naleta). Enota se je ponovno javno predstavila na praznovanju ob 45-letnici partizanskega letališča Nadlesk septembra 1989.

21. JUNIJ 1991

Po zaprisegi Demosove vlade in poskusu razorožitve Teritorialne obrambe so se v enoti zgodile zanimive stvari. Topolovšek je načeloma ostal zvest Hočevnarjevemu štabu, poveljnik Merljak pa se je v prelomnih časih od leta 1990 do leta 1991 večkrat sestal s predstavniki Slaparjevega štaba. Tudi pripadniki enote so se postavili na stran samostojnosti Slovenije, vendar prelet letal na druge skrivne lokacije v tistem trenutku ni prišel v poštev. Vprašanje se je pojavilo tudi v povezavi z mogočo uporabnostjo letal glede na to, da so bili oborožitev in tehnično orodje spravljene v Cerkljah. Tako sta se letenje in načrtovanje leta 1991 nadaljevali brez večjih pretresov. Prve namige, da namerava vodstvo JVL umakniti letala na drugo lokacijo, so v enoti dobili junija od tehničnega osebja iz Cerkelj. Posledično naj bi si piloti eskadrilje tudi zamislili odpeljati letala z Brnika, vendar so jih s prikrito akcijo JVL prehiteli. Sprva je JVL v okviru načrtovanih vaj nameravala prestaviti letala v Cerklje, vendar so piloti dobro vedeli, kaj bi to pomenilo za obstoj enote in tega niso naredili. Kot odgovor na to je JVL 21. junija 1991 ob 10.20 z več helikopterji Mi-8 na Brnik prepeljalo pilote 252. lovsko bombniške eskadrilje in črnogorske TO iz Titograda ter še nekaj letalskih tehnikov. Zrak nad letališčem je varovalo več lovskih letal JVL. V akciji so sodelovali še pripadniki vojaške policije 14. korpusa. Zaradi odličnega, tako rekoč osebnega, tehničnega vzdrževanja so vsa letala brezhibno delovala in v dvanajstih

minutah so bila v zraku ter na poti proti Cerkljam. Letala so Dolenjsko zapustila dva dni pozneje. Danes večina teh letal krasi ploščad pred Muzejem jugoslovanskega vojnega letalstva. Slovensko politično vodstvo je za načrtovanje akcije vedelo že prej, vendar odtujitve brez večje uporabe sile niso mogli preprečiti. Predsedstvo RS je sicer poslalo v Beograd protestno pismo, vendar nanj ni dobilo odgovora. S preletom letal je bila zgodba enote tudi končana, saj je bila enota še formalno ukinjena. V naslednjih dneh so sicer predstavniki Republiškega štaba TO in enote poskusili tudi v Zagrebu doseči, naj se letala vrnejo na Brnik. Vojaški spopadi so se v Sloveniji že začeli in iz omenjenih pogovorov se ni razvilo nič.

LETALSKI ODDELKI

Poleg omenjene enote so v Teritorialni obrambi načrtovali še dodatno popolnjevanje z letalskim kadrom. Skladno z doktrinami in načrti, ki so bili usklajeni z JLA, so pri JVL leta 1975 pripravili dolgoročni načrt, ki je predvideval ustanovitev osmih trenajznih eskadrilj, 33 letalskih oddelkov in treh padalskih enot, ki bi delovale pod vodstvom Jugoslovanske letalske zveze (Vazduhoplovni savez Jugoslavije –VSJ) in posameznih Republiških štabov TO. Znotraj slovenske TO je nastalo šest letalskih oddelkov, ki so bili podrejeni pokrajinskim štabom Dolenjske, Gorenjske, Ljubljane in okolice, Severnoprimske, Vzhodno- in Zahodnoštajerske. Oddelki so se oblikovali v okviru Zveze letalskih organizacij Slovenije in letalskih klubov v Ajdovščini, Brezovici, Celju, Lescah, Mariboru, Novem mestu in na Ptuj. Jedro so sestavljali posamezni piloti letalskih klubov ter gospodarskih in poslovnih organizacij. Posamezni letalski klubi so prispevali tudi letala in njihovo tehnično vzdrževanje. Letalski kader oddelkov in eskadrilje je štel leta 1982 52 pilotov in 41 letal.

Skladno z namenom obstoja letalstva Teritorialne obrambe, torej usposabljanje rezervnih pilotov za podporo kopenski vojski, je bil obseg tudi omejen. Večinoma so izvajali lete za zveze, Transporte, opazovalne in izvidniške

lete, oskrbovanje ter omejeno bojno letenje oziroma delovanje. Najprej je bilo načrtovano, da bi program letenja pripravili pri Republiškem štabu TO, vendar so ga naredili pri generalštabu zveznega sekretariata za ljudsko obrambo. Praktično je to pomenilo, da sta Republiški štab TO in posamezni pokrajinski štab za letalski klub prispevala denar za gorivo, potem pa je letalski klub poskrbel za izvedbo programa. To je najprej pomenilo 20 ur naleta na leto, kar je zaradi stroškov padlo na deset ur. Zaradi visoke cene goriva so se leta 1984 dogovorili, da gorivo za to dejavnost zagotavlja neposredno JVL. Težave z uresničitvijo načrtov so se pojavile tudi v organiziranosti Republiškega štaba TO, ki preprosto ni imel zapolnjenih mest z usposobljenimi strokovnjaki. Poleg omenjenih težav zagotovitve goriva je težavno tudi tehnično vzdrževanje raznovrstnih tipov letal, kar je vodilo do srednjeročnega načrta nabave letal Utva 75 za vse letalske klube.

PREHOD

Ob osamosvojitvi se je Teritorialna obramba začela preoblikovati v Slovensko vojsko in svoj razvoj končala leta 1995. Kakor je vidno iz zgornjega opisa, so se oblike organiziranosti letalstva leta 1991 spremenile in letalstvo se je v novi državi razvijalo v okviru 15. brigade vojnega letalstva, ki je bila ustanovljena junija 1992. ■

Viri in literatura:

- Bolfek, Boris [2018]. *Nastanek in razvoj slovenske TO 1968–1990*. Ljubljana: Defensor.
- Dimitrijević, Bojan B. [2009]. *Jugoslovanska ratna vazduhoplovstvo 1942–1992*. Beograd: Institut za savremenu istoriju, drugo, dopunjeno izdanje.
- Dimitrijević, Bojan B. [2004]. *Kurjaci sa ušća, istorijat 252. lovačko-bombarderske eskadrilje*. Beograd.
- Grahovac, Blagoje [2015]. *Glasovi iz gluve sobe*. Beograd: Laguna.
- Janša, Janez [1992]. *Premiki: nastajanje in obramba slovenske države 1988–1992*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Malec, Marko. 40 let Trenažne/Teritorialne eskadrilje Ljubljana. *Revija Obramba*, posebna izdaja, julij 2012.
- Kladnik, Tomaž (ur.) [2011]. *Vojaška obramba Slovenije 1990–1991*. Ljubljana: Defensor.

GENERALA DVEH VOJSK

General Rudolf Maister in admiral Metod Koch

1. decembra 1918 je namestnik srbskega kralja Petra I. regent Aleksandar Karađorđević na slavnostni avdienci sprejel delegacijo Narodnega sveta SHS (Slovencev, Hrvatov in Srbov), ki so živeli na ozemlju razpadle avstro-ogrske monarhije. Delegacija je namestniku predlagala, da bi v kraljevem imenu opravljala vladarsko oblast na ozemlju enotne države. Princ Aleksandar je takoj razglasil združitev Kraljevine Srbije in Kraljevine Črne gore z Državo SHS v Kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev (SHS).

Besedilo: Rok Filipčič, Vojaški muzej SV

Z nastankom nove države se je pojavila težnja po oblikovanju skupne vojske. Kot rezultat dogovora med Narodnim svetom SHS in vlado ter vrhovnim poveljstvom Kraljevine Srbije je bila v Zagreb poslana srbska vojaška misija, da bi z vojaškim odsekom Narodnega sveta SHS oblikovala novo vojsko. Prav tako je bila srbska vojaška misija pod vodstvom generala Smiljanica 23. decembra 1918 poslana k Narodni vladi v Ljubljano.

Pred nastankom nove države in vojske je bilo v vojaških enotah, s katerimi je razpolagal Narodni svet, približno 15.000 mož. Pri tej številki je treba omeniti, da se je resnično stanje razlikovalo od zapisanega. Slovenske enote so imele na spisku 610 častnikov in 8315 podčastnikov ter vojakov, pri operativni uporabi pa je bilo mogoče računati na precej manjše število mož. Pomembno pri vključitvi nekdanjih avstro-ogrskih častnikov (južno)slovanske narodnosti v vojsko Države SHS je bilo ponotranjenje jugoslovanske zavesti. Veliko častnikov te zavesti ni imelo in zato tudi niso videli svoje prihodnosti v novi vojski.

Prizadevanja glede ustanovitve nove vojske so postala vprašljiva, ko so vlade antantnih sil konec decembra posredovale opozorilo, da se rekrutacija na ozemlju nekdanje Avstro-Ogrske ne sme izvajati ter da je oblikovanje nove vojske, v katero bi se vključili deli bivše avstro-ogrske vojske v nasprotju z določili premirja. Vojaške enote, ki jih je organiziral Narodni svet v Zagrebu oziroma Narodna vlada v Ljubljani, niso bile mednarodno priznane. V praksi pa omenjeno opozorilo, izdano po vsej verjetnosti na zahtevo Kraljevine Italije, ni imelo nobenega vpliva. 20. decembra 1918 je bilo ustanovljeno skupno Ministrstvo za vojno in mornarico, vendar so pokrajinske vlade Narodnega sveta še imele določeno samostojnost na vojaškem področju. Narodna vlada v Ljubljani je obdržala samostojnost še do maja 1919. 1. februarja 1919 je bila v Ljubljani ustanovljena Dravska divizijska oblast, formalno podrejena IV. armadni oblasti v Zagrebu.

Če se ozremo na posameznike z najvišjimi generalskimi oziroma admiralskimi čini, so bili leta 1919 iz prostora nekdanje Avstro-Ogrske v novo vojsko sprejeti trije generali in trije admirali. To so bili generali Rudolf

Maister, Ante Plivelić in Milan Uzelac ter admirali Metod Koch, Viktor Wikerhauser in Dragutin Prica. Dva izmed navedenih, Rudolf Maister in Metod Koch, sta bila slovenskega rodu in aktivna v vojski Države SHS. Oba sta bila pomembna pri prelomu s starim sistemom.

Rudolf Maister je bil rojen 29. marca 1874 v Kamniku kot najmlajši izmed treh sinov očeta Franca in matere Frančiške, rojene Tomšič. Zaradi očetove prezgodnje smrti se je odločil za vojaški poklic. Leta 1892 se je začel šolati v domobranski kadetnici na Dunaju in šolanje končal 17. avgusta 1894 ter bil imenovan za kadeta in naslovnega vodjo čete. Po opravljenem vojaškem šolanju se je vključil v domobranski bataljon št. 25 v Ljubljani. Že 1. oktobra istega leta je bil premeščen v domobranski pehotni polk št. 4 v Celovcu. 1. novembra 1895 je bil imenovan v čin poročnika, leta 1907 pa je napredoval v čin stotnika. Kot častnik je služboval v različnih krajih in deželah Habsburške monarhije. Dobro je spoznal tudi kraje, ki jih je po koncu prve svetovne vojne pridobil za

domovino. Leta 1912 je na vojaških vajah v Galiciji hudo zbolel. Zdravil se je v Dalmaciji in Egiptu. Po okrevanju je bil leta 1913 premeščen v črno vojsko. Konec prve svetovne vojne je s činom majorja pričakal kot poveljnik poveljstva črne vojske št. 26 v Mariboru. Na tedanjo vojaško-politično realnost in zaostrovanje odnosov med Slovenci ter Nemci se je odzval tako, da je 1. novembra 1918 na sestanku poveljnikov in nekaterih višjih častnikov mariborskih vojaških enot prevzel vojaško oblast v mestu: »Maribor razglasim za jugoslovansko posest in prevzemam v imenu svoje vlade vojaško poveljstvo nad mestom in vso spodnjo Štajersko.« Mariborski Narodni svet mu je nato podelil general-ski čin. 9. novembra je general Maister razglasil mobilizacijo in v naslednjih dneh zbral

približno 4000 vojakov. 23. novembra je s svojimi vojaki razorožil nemško naravnan Schutzwehr, potem pa začel zasedati položaje ob severni slovenski narodnostni meji. 28. novembra 1919 je bil sprejet v vojsko Kraljevine SHS v činu, ki mu ga je podelil Narodni svet. Kot poveljnik labotskega odreda se je izkazal v bojih na Koroškem, žal pa o meji na Koroškem ni odločala samo uspešnost na bojnem polju. General Maister je potem opravljal naloge poveljnika mesta Maribor. Od 27. novembra 1921 je deloval v štabu IV. armadne oblasti, prav tako je bil predsednik komisije za razmejitev s Kraljevino Italijo. Rudolf Maister je svojo vojaško pot končal 2. oktobra 1923, ko se je upokojil s činom divizijskega generala. Umrl je za posledicami kapi 26. julija 1934 na Uncu, pokopan pa je na mariborskem pobreškem pokopališču. Širši javnosti manj poznan Metod Koch je bil rojen v Kranju, 4. septembra 1874, kot najstarejši sin lesnega trgovca Franja Kocha in matere Mary, rojene Tichborn. Po končani ljubljanski realki se je vpisal na graško visoko tehnično šolo. Kmalu se je prešolal na šolo pomorskih aspirantov v Pulju in postal 1. oktobra 1892 pomorski kadet. Leta 1898 je napredoval v čin poročnika fregate. Sledilo

je delo na različnih ladjah in opravljanje raznovrstnih nalog. Malo pred začetkom prve svetovne vojne, 1. maja 1914, je napredoval v čin kapitana korvete. Med vojno je sprva opravljal naloge poveljnika rušilca Velebit, ob koncu leta 1915 pa je prevzel poveljevanje torpedni flotilji. V zadnjem letu vojne je napredoval v čin kapitana fregate in bil postavljen za direktorja torpednega oddelka pomorskega oporišča v Pulju.

Kapitan fregate Koch je postal po razpadu Avstro-Ogrske in na podlagi zagrebške pobude za ustanovitev krajevnih narodnih odborov pobudnik za ustanovitev odbora v Pulju. V dneh, ko je bilo gospodarjenje zelo neurejeno, so slovanski pripadniki avstro-ogrske mornarice kapitana fregate Kocha priznali za svojega predstavnika. Narodni odbor v Pulju je na njegov predlog pripravil zahtevo, da bi admirala Cicoli in Horty predala vojno pristanišče, kar se je zgodilo 30. oktobra. Poveljnik vojnega pristanišča je postal prav Koch. 31. oktobra so bile vojaške ladje avstro-ogrske flote formalno predane novi državi. Narodni svet je 2. novembra 1918 imenoval Metoda Kocha na položaj poveljnika flote kontraadmirala Vukovića, ki je tragično umrl. Koch je bil povišan v čin kontraadmirala. Kljub drugačnim dogovorom so v puljsko vojno pristanišče 5. novembra 1918 vplule italijanske vojne ladje, italijanska vojska pa je dosegla, da so jugoslovanski mornarji do 28. novembra zapustili ladje in pristanišče.

V Kraljevini SHS je kontraadmiral Koch obdržal svoj čin, kar je bilo potrjeno z ukazom 23. maja 1919. Med 23. septembrom 1919 in 1. oktobrom 1920 je Koch opravljal naloge načelnika Oddelka za mornarico na Ministrstvu vojne in mornarice, zaradi česar ga obravnavamo za prvega poveljnika mornarice Kraljevine SHS. Leta 1921 je bil imenovan za komandanta I. pomorske obalne komande, 13. novembra 1925 pa za komandanta III. pomorske obalne komande.

Kontraadmiral Metod Koch je bil upokojen 11. aprila 1929. Umrl je 25. septembra 1952 v Trstu. ■

LITERATURA:

Bjelajac, Mile (1988). *Vojska kraljevine SHS 1918-1921*. Beograd: Narodna knjiga.

Bjelajac, Mile (2004). *Generali i admirali Kraljevine Jugoslavije 1918-1941*. Beograd: Institut za noviju istoriju Srbije.

Čepič, Zdenko, in drugi (1979). *Zgodovina Slovencev*. Ljubljana: Cankarjeva založba.

Hartman, Bruno (1998). *Rudolf Maister, general in pesnik*. Ljubljana: DZS.

Kranjc, Marjan F. (2005). *Slovenska vojaška inteligenca*. Grosuplje: Grafis Trade.

Potočnik, Dragan (2008). *Zgodovinske okoliščine generala Rudolfa Maistra na Štajerskem, Koroškem in v Prekmurju*. Ljubljana: Koščak.

Sondhaus, Lawrence (1999). *The Naval Policy of Austria-Hungary 1867-1918*. West Lafayette: Purdue University Press.

Uljan, Mojca (2004). *Prehod Slovencev iz Avstro-ogrske monarhije v Kraljevino SHS*, diplomsko delo. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

¹ Matjaž Bizjak v svojem prispevku Potopitev avstro-ogrske admiralske ladje Viribus unitis na podlagi italijanske arhivske vojaške dokumentacije ugotavlja, da je bil Metod Koch imenovan za poverjenika za mornarico. Po nekaterih drugih virih je to funkcijo opravljal kontraadmiral Dragutin Prica.

Jezikovna ustreznost živil suhega dnevnega obroka

Vrstni pridevniki

Skrb za zdravje je marsikomu pomembna vrednota. Veliko ljudi bi želelo vitkejšo postavo, manj maščobnih oblog in indeks telesne mase, ki bi bil bližji tistemu iz mladosti. Vojaška dieta obljublja prav te spremembe, nameniti ji je treba samo teden dni. Nezdrav prehranski režim se je po spletu razširil kot požar z angleškim izrazom *military diet*, ki ga rumeni tisk pri nas prevaja kot vojaška dieta. Povezava z vojsko ni popolnoma jasna.

Besedilo: Vanesa Škornik, Šola za tuje jezike

Morda je to omejevanje, ki spominja na varčevanje z rezervami hrane v izrednih razmerah, morda pa so navdih racionirana živila. Pomenski odtenek odrekanja je izrazitejši v angleščini v zvezah *military field rations*, *military emergency rations* ali *combat rations* kot v slovenskem suhem dnevnem obroku, bojnem obroku idr.

V resnici je vojaška prehrana vse prej kot to. Pripadniki stalne sestave vsak dan premagujejo težke telesne napore, zato je nujna zadoštna in premišljena načrtovana prehrana. Tople vojaške malice in suhi dnevni obroki za terensko delo še zdaleč niso le kos opečenca s skodelico neslajene kave. Vojaška prehrana tako ne vzbuja skrbi, zapiši podatkov o živilih pa včasih niso taki, kot bi si želeli. Redko smo pozorni, ali so sestavine živil na ovojninah tudi jezikovno ustrezne. Pod drobnogled smo vzeli vsebino bojnega obroka, tip C (angl. *combat ration*), in ob tem odkrili nekaj zanimivih jezikovnih značilnosti. V prispevku vam predstavljamo eno izmed njih.

Da se pripadniki na terenu oskrbijo s toplo tekočino, je v paketu tudi *instant čaj z limono*. Izdelek je v prahu, glavni okus mu dajo sladkor, citronska kislina in limona v prahu, narejena iz koncentriranega limoninega soka. Žal tvorec ni poznal pravila in pravopisne usmeritve, da bi izraz zapisal knjižno: zgoščeni **limonov** sok. V živi rabi so namreč

težavni zapisi nekaterih vrstnih pridevnikov, zlasti če so iz samostalnikov ženskega spola in pomenijo rastlino ali snov. Da vrsto in snovnost izrazimo s pripono -ov/-ev (limonov torej pomeni iz limone), svojino pa s pripono -in (limonin v pomenu od limone), je opozarjal tudi S. Lenarčič. Pojasnjuje, da so se v govoru nekatere oblike razvile drugače. Tako imamo metin sirup, sivkino olje, sojino moko in pirin kruh. Če bi živa raba sledila jezikovnemu pravilu, bi se moral uveljaviti pivov kruh, tako kot ajdov kruh.

Sem spada tudi **palmova** maščoba, zmeraj pogostejša sestavina, ki zaradi ugodne cene in tehnoloških lastnosti zamenjuje domača maščobna živila. Beseda je poznana že iz 16. stoletja, vendar zaradi večje prisotnosti dandanes njeni pridevniški obliki preti uveljavitev pravopisno neustrezne različice, tj. palmina maščoba. V bojnem paketu najdemo dve živilu s to sestavino: dehidriran sadni misli z mlekom in sadno rezino z dodanimi vitamini in minerali. V obeh primerih je napisana pravopisno ustrezno, torej palmovo olje.

Dobro je, če si teka ne kvarimo z različnimi vojaškimi dietami in stranmi, ki so željne naših klikov z miško. Uravnotežen obrok si s kakovostnim živilom lahko zagotovimo tudi, če besede na njegovi ovojninah nekoliko odstopajo od pravopisa. ■

ENOTNOST

Zdi se, da živimo v času, ko večkrat ne vemo, ne kod ne kam. Pretresi se dogajajo na vseh področjih. Ko pa pogledamo v preteklost, vidimo, da današnji časi niso nič drugačni. Vsa obdobja ima svoje vzpone in padce. Kadar smo pripravljeni, da se iskreno zazremo

vase, lahko ponižno priznamo, da so časi prav takšni, kakršni smo mi. Že navsezgodaj, ob prihodu v službo, svoji nejevoljo in jezo sproščamo ob avtomatu za kavo, nergamo in se pritožujemo, saj se s stvarmi ne strinjamo. Ob tem pozabljamo,

da na večino izmed teh stvari nimamo niti najmanjšega vpliva. Spet na druge stvari lahko vplivamo, pa vseeno ne ukrenemo nič, da bi se kaj spremenilo. V splošnem nam torej manjka enotnosti. Zapisana je v naši duši in kulturi in vsi čutimo, kadar je umanjka, pa naj bo to doma ali na delovnem mestu.

Enotnost nima ničesar skupnega z uniformirano, ki lahko vodo v to, da smo vsi videti enako in tako tudi razmišljamo. Enotnost tudi ni soglasnost, pri kateri bi se vsi trudili, da bi bili istih misli. Je preprosto pogled v isto smer. Oči so različne, vendar je smer ista in zelo težko jo je doseči.

Ko so ustanovni očetje podpisovali Deklaracijo o neodvisnosti ZDA, naj bi Benjamin Franklin vstal in rekel: »Gospodje, držati moramo skupaj, ali pa nas bodo obesili, vsakega posebej!« (»Gentlemen, now we must all hang together or assuredly we shall all hang separately.«)

Da ne bi (iz)viseli, je prav, da se usmerimo v iste skupne cilje, tako doma kot v službi, ob tem razjasnimo in razveselimo svoj pogled ter si očistimo srce.

Klemen Štavbar,
pastoralni asistent, VVIK

PREBRALI SMO

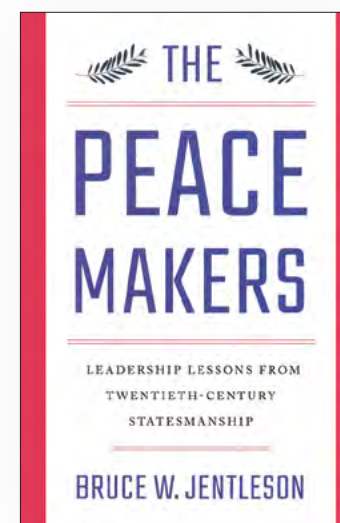

BRUCE W. JENTLESON: THE PEACEMAKERS: LEADERSHIP LESSONS FROM TWENTIETH-CENTURY STATESMANSHIP

Bruce Jentleson, ameriški strokovnjak za politične vede in zunanjo politiko, je v monografiji *The peacemakers* predstavil voditelje, ki so bili v 20. stoletju pomembni pri soustvarjanju mednarodnih odnosov. Kaj se lahko v 21. stoletju naučimo iz njihovih biografij? Morda to, da svet ni črno-bel in da popolnih voditeljev ni, da so poleg izjemnih dosežkov sposobni tudi velikih napak in so zato med njimi protislovne osebnosti. Naj samo omenim ameriškega državnega sekretarja Henryja Kissingerja, prejemnika Nobelove nagrade, ki je v 70. letih vodil politiko popuščanja napetosti do Sovjetske zveze in vzpostavil diplomatske odnose s Kitajsko. Po drugi strani je sprejemal odločitve o ameriških intervencijah, ki danes veljajo za sporne. Odobril je bombardiranje Kambodže med vietnamsko vojno, podprl je vojaški udar v Čilu leta 1973 in argentinsko hunto v umazani vojni leta 1976 ter Pakistan v vojni za Bangladeš. Jentleson mu je postavil ob bok sovjetskega voditelja Mihaela Gorbačova, ki je s svojima vizijo in pogumom prispeval h koncu blokavske delitve sveta in hladne vojne. Po drugi strani pa ga je upravičeno označil za naivnega, saj so njegove odločitve vodile do razpada Sovjetske zveze, gospodarskega in

vojaškega kolapsa, umika s področij vpliva v vzhodni Evropi in Aziji ter izgube statusa super-sile. Jentleson je poleg Kissingerja in Gorbačova, ki ju je posebej izpostavil, v monografiji opisal še 16 voditeljev, ki so oblikovali politični zemljevid sveta in vplivali na tok svetovne zgodovine v 20. stoletju. S svojim delovanjem so prispevali k zmanjševanju napetosti med velesilami, ustanavljanju mednarodnih ustanov, uveljavljanju človekovih pravic in mednarodnega prava, s spodbujanjem mirovnih procesov pa tudi k vzpostavljanju svetovnega miru in stabilnosti. Za to niso bili samo voditelji posameznih držav, temveč tudi vodje najpomembnejših svetovnih ustanov in nevladnih organizacij, ki so se zavzemale za mir, vladavino prava in trajnostni razvoj. Med njimi so Nelson Mandela, Mahatma Gandhi, Lech Walesa, Gro Harlem Brundtland, Yitzhak Rabin in veliko drugih. Knjiga je razdeljena na pet tematskih sklopov, ki so posvečeni popuščanju napetosti med super-silami, oblikovanju mednarodnih ustanov, politiki sprave in enakosti ne glede na narodnost ali raso ter zaščiti človekovih pravic in svobodi ter trajnostnemu razvoju.

Ana Brodnik,
Knjižnično-informacijski in založniški center

NAGRADNA KRIŽANKA

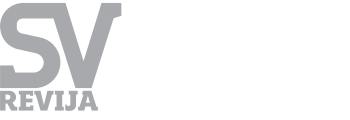

	SKLENITEV ZAKONSKE ZVEZE	LESEN PLUG	VOJAŠKA ENOTA IZ DVEH BATERIJ	OLGA GRACELJ	LOŠČILO	OSTRO- STRELEC	UDOBJE, RAZKOŠJE
MESTO V RUSIJI, J. OD MOSKVE							
ZAČIMBA ZAPICO							
TOYOTIN AVTO				PREŠERNO- VA PESEM			
OTOK, ZAH. OD PAGA				KARVISI, BINGLJA	JURE FRANKO		
KAČJIGLAS					HLEV (LJUDSKO)		
Avtor: Vladimir Milovanović, NAJETO PERO	UNIČEVANJE KULTURNIH DOBRIN	PRIVR- ŽENKA UNIONIZMA	KONEC POLOTOKA	GOVEJI SAMEC	IGRALKA ZEMLJIČ		
					TROPSKA SMOLA		
GRAD PRI PTUJU						MILANSKI NOG. KLUB	
						MOČVIREN SVET	
						AM. IGRAL. (HUM- PHREY)	
						ŠKRAT	
OTOŠKINIZ VKARIBIH						LESENA PLOŠČA	
						ŽIGON HELENA	
							ŽUPNIJSKI UPRAVNIK
NIKELJ			SL. ATLET (ROMAN)			ŽIVALSKA USTNICA	VELEPO- SLANIŠTVO
			MAŠČOBA			UMETNOST (LAT.)	
STALNO BIVALIŠČE				ZAMAH			RADO MURNIK
				METKA TRDIN			MESTO V SRBIJI
PRVOTNI VIETNAMEC					OSTRA SKALA	VISOK MET ŽOGE	
					AM. IGRAL- KALEONI	DRUGIDAN V TEDNU	
DEL KROŠNJE					FIGURAPRI ČETVORKI		
					SIPEK PESEK	TVEGANA NAPOVED	
						KIS	
OTOK PRI ZADRU				DAJE GA KRAVA			ORIS, OČRT
				MAK. PESNIK ŠOPOV			HUMORIST- KAPUTRIH
ZMAGO TKAVC			IGRALKA TKAČEV			SKRKNJE- NJEJETER	
			STRONCIJ			SEVERIN ŠALI	
IZGRED					CEV, KI ODVAJA SEČ IZ LEDVIC V MEHUR		
SLOVENSKA MANE- KENKA (BERNARDA)					HODULJA (NAREČNO)		

POIŠČI PET RAZLIK

REŠITEV IZ PREJŠNJE ŠTEVILKE

Informativno glasilo

Izdajatelj in financer:

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OBRAMBO

Naslednja številka Revije SV
izide 25. marca 2019.

Revija Slovenska vojska je prvič izšla
14. maja 1993. Na leto izide 12 števil
revije. Prispevki, objavljeni v reviji, niso
uradna stališča Ministrstva za obrambo.
Nenaročenega gradiva ne vračamo.

Vojkova cesta 55, 1000 Ljubljana
Telefon: +386 1/471 26 62
Faks: +386 1/431 12 42
Elektronska pošta: urednistvo.sv@mors.si

Urednik:
Marko Pišlar

Fotograf:
Bruno Toič

Fotografija na naslovnici:
Bruno Toič

Lektoriranje:
Tina Pečovnik

Tajnica uredništva:
Milena Topolovec

Oblikovanje, prelom in tisk:
Schwarz print, d. o. o.

Naklada:
7200 izvodov

Revija SV je članica Evropskega
zdrženja vojaškega tiska (EMPA).

Revija SV je tudi na družbenih
omrežjih Facebook in Instagram.

REŠEVALCEM NAGRADNE KRIŽANKE

Pravilna rešitev gesla iz prejšnje številke: **PRAZNUJEMO STO LET.**

Nagrade prejmejo:

- **Nataša Litrop**, Pod logom 27, 9224 Turnišče,
- **Anica Perc**, Draga 15, 1319 Draga,
- **Manja Ravničan**, Boharina 21, 3214 Zreče.

Nagrajencem čestitamo.

Pravilne rešitve tokratne križanke nam pošljite **do srede, 13. marca 2019**, na naslov:

Uredništvo Revije SV, Vojkova cesta 55, 1000 Ljubljana, ali na elektronski naslov: **urednistvo.sv@mors.si**.

VOJAŠKI TABOR 2019:

- brezplačen,
- namenjen študentkam in študentom ter polnoletnim dijakinjam in dijakom,
- na Bohinjski Beli in Počku od 1. do 14. julija 2019.

VSEBINE:

- delovni dan vojaka,
- terensko usposabljanje,
- spoznavanje opreme in oborožitve,
- streljanje,
- osnove taktike.

Prijavite se na spletni strani

www.postanivojak.si

SLOVENSKA VOJSKA

PONOSNI NASE

Prijave sprejemamo do
19. 3. 2019